Ե. 1200 — 1881 ՕԳՈՍՏՈՍ 14 ՇԱԲԱԹ — ՊԷՏԵՐՆԱՅԻ ՍԷՆԷ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Մէջիտիյէ 20 ղրուշտան
ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ԻՇԽԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . 150 ղ.
Այլիր այլըգ . . . 80 »
Իկի այլըգ . . . 40 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻՇԽԻՆ

Բօսիա եվ Էրզրում օլունճագ-
լար իշխուն

Պիր սէնէլիք . . . 200 ղ.
Այլիր այլըգ . . . 100 »

20 Բարա

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՐԵԱՐ

ՄԻՎԱՍՏԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԻ ԻԼՄԻՅԻ ՎԷ ՄԻԼԻՅԻ

ՎԷ ՍԱՒՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵՒ ՄԻ ՊԱՏԱՐԱԳԱՅ ՏԷՐ

ԱՌՈՒՆՔ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Գէտիր սաթրը իշիւն
1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 ղ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . 2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ.
2 վէ 3ի ինճի սահիֆէլէրէ 6 ղ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . 4 »

Չիյանտէ միւտտէթ իշիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէվատտր նաֆիայա տայիր պէնտէր մէճմանէն գապուլ օլունանագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայանագ։

20 Բարա

Իտարէխանէսի վէ Մաթպասար, Սթամպօլտան Պապը Ալի հատտէսինտէ էսկի Պապը Զապիտիէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր։ — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆիյէի մէվատտ հազգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը կիպի, քեաֆիյէի մէքեաթիպին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր։

ԱՍԿԷՐԱՆ, 14 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԷՐՄԷՆԻԼԻՔ

ՎԷ ԱՌՈՒՆՔ ԿԻՆԻՆԸ

Պու կիւնքի վաքէ՝ միլէթիմիզ հագգընտա պիր պէնտը մախսուս նէշր իտուլ, պու պէնտ հէր նէ գատար թէֆէֆէնը Հաֆիֆանրէն մանիմ պէնտէրի գատար վախիմ վէ աղը տէյիլ իսէ տէ, պաղը նօգթաղարնա օնա բէք եագրն տիւշտիւկինտէն, վէ միւթալէաաը պիգէճ հէր հալտէ միւֆիտ օլաճաղընտան, պէր վէճհի աթի այնէն նագլ իթմիշիզ տիր։

«Եղունան մէսէլէսինին ֆասլը վէ լօրա Տիւֆրինին միւվասէլէթի իւզէրինէ ճէրէեան իտէն չայիա-լարա կէօրէ, մէվզուր պահն օլաճագ պիրինճի մէսէլէնին Անատոլու ըալահաթը մէնէլէսի օլուլ, ինկիլթէրրա տէվլէթի պունուն իճրասընը տէրէօհտէ իտէճէք իմիշ։

«Պիզ չօգտան պէրու ըալահաթ լիւզումունու տէրմէ յան իթմէքտէ օլտուղրմիդան։ պունլարդն մէհմանմէնին (միմքին մէրթէպէ) իճրասը արզուսընա պուլունտուղումուզ տէրքեար տիր։

«Հալ պու քէպ պիր էրմէնի մէսէլէսինտէն պահն օլունտուղու հաքտէ, պիցիմ պունտան պիր շէյ անլայմայանաղմըզը իթիրաֆ իտէրիզ։ վագտա Պերլին մուահէտէսինտէ էրմէնի սաքին մահալլէրտէ ըալահաթտան պահն օլունմուշ տիր։ ֆագաթ էրմէնի սաքին օյան մահալլէր ներէտէն պաշլար վէ ներէտտէ խթիամ պուլուր իսէ պուրասընընն իլահրնա հիմմէթ օլունուրսա, պիզ տախի էրմէնի մէսէլէսի տինիէն մէսէլէի մէվհումէնին մահիյէթինի անլասագ ֆէնա օլմազ։ պիզ մէմլէքէթ Օսմանիէնին հէր թարաֆընտա էրմէնի թէպաահի Շահանէ կէօրմէքտէյիզ։

«Էքսէր վիլայէթլէրտէ էրմէնիլէր ագալլը գալիր տիր (բէք չօգ ազ տիր), օյա օյա պիր վիլայէթտէ էհալիի սարբէ գատար օլապիլիրլեր։

«Պու մէսէլէյէ բօլիթիգարէնկի վէրիտիի եանիէրմէնի սաքինմահալլէրէ բօլիթիգաճա պաղը իմիեաղաթ իթասը թէբլիճ օլունաղը թագտիրտէ, էսասը ֆասիտ իւզէրինէ իսլահաթ թէբլիճի օլունմուշ օլաճագ տիր։

«Զիրա էրմէնի սաքին մահալլէրին ֆէնընը ահվալը ագվամ վէ ճօղրաֆիա նօգթան նազարլարը իլէ թահրիրի գապլի օլամազ։ էրմէնիլէր հիչ պիր մահալտէ պիր հէյէթը սիյասիյէ իտտէսի իչին էքսէրիյէթ թէբլիճ իթմէզլեր։

«Մուխթարիյէթը իտարէ սայէսինտէ էն միւսիր մէմուրիյէթլէրի գաբմագ էֆֆէնտիրը իլէէրմէնիլէր պէյնինտէ իտարէի միւմթազ թարաֆտարը պիր ֆրգա պուլունտուղընը ճէզմ իթմէքտէ իսէք տէ, պունլարդն էֆֆէնտիրընտա օյան խաթա տէրքեար տիր։

«Զէկա Էրմէնիսթան գրաալըգ-լարը կիպի միւնազասաթը տախլիյէ վէ մուհարէպաթը խարիճիեէյէ տուչար օյմուշ պիր հիւքիւմէթ տահա կէօրիլմէմիշ տիր։

«Անտէն պէրու էրմէնիլէր Սալթանաթը, Սէնիյէն Օսմանիյէնին թէպաահ սատրգա վէ զայուրէսի օրուա, պու սայէտէ տախի խրտէմաթը տէվլէթտէ թէգատտիմ էթմիշլէր տիր։ էրմէնիլէր նէրէտէ մէտտանը զայրէթ վէ թիճարէթ պուլմուշլար իսէ, մէմլէքէթ Օսմանիյէնին օ թարաֆրնա եայրլըգ էճգահ միւթէմմիմի մէմլէքէտէն օյմուշլար տըր։ էրմէնի ծամը տախի գավմիյէթ իւնվանը օյմայըգ, պիր մէզհէպ նամընտան իպարէթ պուլունմուշ տըր։

«Էրմէնիլէրին մէնաֆիի տէվլէթ իչիրաքլարը հասէպպիյէ հիւքիւմէթը Սէնիյէ տախի էֆֆէնտրը միւսատտէքարանէ իլէ քէնտիլէրինէ պաղը իմիյազաթը մէզհէհպիյէ իհսան պույուրմուշ իսէ տէ, պիր վիճուտը սիյասիլէրի օյմատըղը կիպի քէնտիլէրի տախի պու եօլտա մէթթալիպատ պուլունմամըշլար տըր։

«Պինանէն ալէհ պիր էրմէնի մէսէլէի միլլիյէսինին թէբլիճի եէնի պիր Պուլկարիսթան մէսէլէսինին թէրթիպի տիմէք օլուպ, պու տախի միսթագպէլէն իլդահ միւշքիլաթ իչիւն եճանիպէ վէսիլէ վիրմէք վէլհասըլ մէմլիքը Օսմանիլէնին հուտուտը չլմալը չարգիյէսինի թէհտիտ իտէր եօլտա մէնաֆիի սիյասիէի տէվլէթի իսթիլալ էյլէմէք տիր։

«Ընդամաթը սալթանաթը Սէնիյէ սայէսինտէ, էրմէնիլէր ումուրը մէզհէպպիյէլէրինտէ հուրրիեէթը քեամիլէյէ վէ հաթթա մուխթարիյէթը իսաբէի բուհանիեէլէրինէ մաղհար օլուպ, ումուրը սաիրլեճ քեամիլէն սաիր էհալիի իսլամկյէ վէ իսէվիյէեէ սեեան (միւսավի) տըրլար։

«Պիր մէմլէքէթտէ իբի տիւրլի էվգան (վէզնլեր) վէ էքեալ (քիլէլեր) վէ պահուսուս, գավանյ-նը մուխթէլիֆէ ճարի օլտուղու հալտէ, իթթիհատը սիյասի վէզաիֆը միւշթերէքէ վէ հուգուգրն ատիրանէ թէվզիի ըէհինը իսթիլալ օլաճաղընտան թէճվիզ օլունմամաղ։

«Մէմլիքիմիզտէ պիր տէվլէթ լազըմ օլան միւսսէսաթի մէվճուտ օլուպ պաղը միւսսէսաթտա նօգսան պուլունմագտա իսէ տէ, միւսսէսաթը սարբէ միքէմմել օյմագտա պէրապէր, իճրարը պիր սուրէթը միթեավիյէտ տէլիլ տիր։

«Տէրսաատէթտէ պիր մահքէմէնին սուրէթը թէբլիճի պիր վիլայէթը պահտէտ պուլունան մահքէմէնին թէբլիճինէ միւմասիլ օյմատըղընը վէ ֆիւրսխթանտաքի բօլիսին Տէրսաատէթ բօլիսինէ գէյսա գապուլ իտէմէճէկկինի վէ մահէղա նիզամաթը ումում մէմլիքի իչիւն իլան օլունտուղունու վէ նիզամաթը պաղը մահալլէրտէ սուրէթը միւքէմմէլտէ իճրա օլունամամասը պաղը մէվանի վէ ահվալէ մէպնի օլուպ, պունլարդն իմմասը տախի վագթ ու զէմանէ միւհիմմաճ օլտուղունը պիզ տախի իթիրաֆ իտէրիզ։

«Պաղը ըալահաթը ճէտտտէ իճրասընա լիւզում պուլունտուղու թագտիրտէ, եալընըզ էրմէնիլէրին սաքին օլտուգլարը մահալլէրէ հաքը օլունամամըշլ, մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընա թամամիմի լազըմէտէն տիր։ Միւսամահ հէր չէյէ մէգամասում գիմէլի տիր։

«Վիլայաթը մէզքիւրէտէ նիզամաթը մէվճուտէնին վէ ումում մէմլիքի իչիւն լիւզում կէօրիւնէն ըալահաթըն իճրասը իլէ իչթիղալէ լիւզում պուլունտուղը տէրմէէան օլունուր իսէ, պիզ պու էֆքեարը ճէրհէ իպթիտար իմմէթիպ, ըալահաթըն նէրէտէ եչէտտը լիւզումու վար իսէ օրատան իչէ թէշէպպիւս օլունմասընը արզու ի-տէրիզ։

«Մէհաքիմին թէնսիգի վէ ժանտարմա թէճքիլի վէ եհալիի միւթէրէչէ մազարրաթլարը տօգունան աշարիին իսքանը վէ մուհաֆազար ասայիշ վէ իճրաի ատալէթ մագսէտիլէ սաիր թէտտապիրը միւլքէյէի պէզ տախ ալգըշլարը։ զիրա ումումին մէնաֆիի պու սայէտէ վիգայէ օլունճագտը, ֆագաթ օմօնօմի վէ սաիր մնտա հիւքմիւնէ կէչէն պու կիպի ըալահաթտան տէմ վուրուլարէ իսէ, իթթիհատը սիյասիյէ մէրզ մուղրը օլուպ, պիրախտրէ պու եօլտաքի թէճէպպիւսաթը թէմամիյէթը միւլքէյէմիզի բախնէտտար իտէճէք օլան հիմայէ վէ թերվիճ իտէնէր այէյհինէ իթիլտաը գավիտէն խալի օլամայըզ»։

ՊԵՐԼԻՆ ԱՀՏՆԱՄԷՍԻ

Լինկիլթէրրա մէճլիսը մէպուսանընն ալաֆքանկա օգոստոսն 16 ընճը սալը կիւնքի իթթիմարնտա ազատէն Մ. Պրայս՝ Պէրլին ահտնամէսինին 61 ինճի մատտէոի մուճիպնինճէ էրմէնիլէրտէն սաքին օլան վիլայէթլէրտէ իճրա իթմէք իւզրէ Պապը Ալինին թէսհհիւտ իթթիկի ըալահաթը հէնուզ իճրա օլունուպ օլունմամըշլար, վէ 61 ինճի պէնտին իճրասը վէ այլէ ումում էրմէնի մէսէլէսինին հալ ու թէսվիյէսի իչիւն ալթը մուազամ տէվլէթլէր իլէ Պապը Ալի պէյնինտէ ճէրէյան իտէն միւզաքէրաթը նէ գատար իլէրի կէթտիկինի մէճլիսէ խապէր վէրիպ վէրմէյէճէկինի խարիճիյէ միւթէչարը Սըր Զարլս Տիլքէ սիվալ էթմիշ տիր։

Սըր Զարլս Տիլք պէրվէճհը աթի էէվապ վէրմիշ տիր։

Պէրլին ահտնամէսինին 61 ինճի պէնտինի մէվգիի իճրայէ վազ իթմէք իւզրէ միւզաքէրաթը հէնուզ իլէրի կէթմէմիշ օլտուղունու մանէթթէսսիւճ պէյան իտէրիմ։ Լօրտ Տիւֆրին Զաթը հազրէթը Շէհրիեարի իլէ Պաշ վէքիլ բաշա նէզտինտէ թէպլիղաթը միւէսսիրէտէ պուլունմուշ, վէ տալիմի պիր ըալահաթ լայէհասընընն թէրթիպ ու թանզիմի էնասընտա սէլահիյէթը թամէլի հաղ միւգթէտիր պիր հէյէթը իտարէ նասպ ու թթին իտէրէք էն զիյատէ կէօզէ չարքան սիյաթընն էօնիւնիւ ալմագ խուսուսունտա թէտտապիրը սերիա իթթիխաղ իթմէլէրինի զաթը Շահանէ իլէ Պաշ վէքիլէ թտվսիյէ էյլէմիշ տիր։

Պաղը սեֆիրլէրին Սթամպօլտան ղայդպէպէթի, Բամազան այընտա իշլէրին տուրկունլուղը վէ տիկէր սեպեպլէր՝ չիմտիյէ գատար սեֆիրլէրին էրմէնի իսլահաթը հագգընտա միւթթահրտէն իճրաի մուամէլէ իթմէլէրինէ մանի օլմուշ տըր, լաքին լօրտ Տըֆրին՝ հիւքիւմէթին վէ պու մէմլէքէթ էհալիսինին մէզքիւր էրմէնի մէսէլէսինէ վէրտիքլերի պէօյիւք էհէմմիյէթէ թէմամը յա վագֆի տըր, վէ սեֆիրը միւշարիլէյհ տէմիշ տիր քի, հիչ պիր վագթ սայ ու իգտամաթընը տիրիղ իթմէլէճէք, վէ պու մէսէլէնին սիւրաթը թէսվիյէսի խուսուսընտա հիչ պիր ֆրսաթ գաչըրմայաճագ տըր։

ՏԻՒՆԹԷՖԻԳ ԱՐԱՊԼԱՐԸ

Հարէքեաթը իսթիլալքեարիլէրի պաղը պաղը իշտիրմէքտէ օլան Միւնթեֆիգ Արապլարը իլէ ատաքիրէ Օսմանիյէ պէյնինտէ պու քէրրէ մուհիմճէ պիր մուհարէպէ վուգու պուլմուշ վէ մէզքիւր Ա-րապլար Մանսուր բաշա կիպի քիմսէլէրին թահթը գօմանտասընտա օյմալարը հասէպիյէ պու մուհարէպէ էրէյիճէ մունթազամ վէ ճիտտի պուրէթտէ վուգու պուլմուշ տըր։

Իչթէ մուհարէպէյի մէզքիւրէ հագգընտա պու կիւնքի վաքէ պէր վէճճէ տաթի թաֆսիլաթ իթա ի-տիյօր։

«Պաղատտ վիլայէթի գօմանտասընը Հիւսէյին բաշա հազրէթլէրինին գօմանտասարընտա պուլունան ասաքիրը Շահանէնին իւզէրինէ Բայտա նամ մահալտէ Միւնթեֆիգլիէր խայլիճէ քիւլլիէթլի օլտուգլարը հալտէ հիւճում էթմիշլէր տիր։

«Հապէշ էշգիյասընտա մէշհուտ օլտուղու իւզրէ, պունլար տախի ասաքիրի Շահանէ եէտտնտէ պուլունան Հանրի Մարթինի թիֆէնքէրիրինին գուրշուն մէնզիլի պատտ օյնագ ճիհէթիլլէ, եէալէրինտէի թիֆէնքէրին գուրշունլարը ասաքիրի Շահանէ սուֆիֆընա իրիշնճէյէ գատար ասաքիրի միւնթազամէնին գուրշունլարընա հէտեֆ օյնագ իչիւն էօնլէրինէ տեվլէր գաթմըշլար տըր։

«Տէվլէրին մըգտարը 5,000 ռատտէսինտէ պուլունտըղը ճիմլէի մուհագգագատան տըր։

«Պու հիճում իւզէրինէ խայլիճէ չիտտէթլի պիր մուհարէպէնէ իպթիտար օլունուպ, միհիմմ մանօվրալար իճրա գէլընմըշ տըր։

«Մանսուր բաշա իլէ մախտումը վէ Նասրը բաշանըն հաֆիտի (թօրնու) Միւնթեֆիգլիլեր միյանընտա գօմանտանլըգտա պուլունմուշլար տըր։

«Նասրը բաշանըն հաֆիտի պիր գուրշուն իսապէթիյլէ ելթաֆ իտիրմիշ, վէ Մանսուր բաշանըն մախտումը աղը հալտէ եարալանմըշ տըր։

«Նիհայէթը քեարտա Միւնթեֆիգլիլեր ֆէնա հալտէ մաղուպ վէ բէրիչան օլուպ, Մանսուր բաշա 100—150 աթլը իլէ ֆիրար իլէ թախլիսը կէրիպան իտէպիլմիշ տիր։

«Բուէսսան այիրտէն պիր գաչը տախի տամէնը ամանա թէչէպպիւս էյլէմիշլէր տիր։

«Պունլարդն խթիճվապլարընտան քէնտիլէրի մէվախտ վէ նուգուտ իլէ իղֆալ օլունմուշ օլտուգլարը անլաշըլմըշ տըր։

«Տիկէր թարաֆտան Սօյդօ Շէյխ իլէ Նասրիյէ արասընտա Միւնթեֆիգ միւնասաբրֆը վէ միրալայ Ալի պէյ գօմանտասընտա պուլունան ասաքիրի Շահանէ՝ օրատա պուլունան քիւլլիէթլիճէ Միւնթեֆիգ աշայիրիլէ պիր պէօյիւք մուհարէպէտէ կիրիշմիշլէր տիր։

«Պու մուհարէպէտէ տախի ասաքիրը Շահանէ՝ էշգրեահ իւրպանը չիտտէթլէ թէնքիլ իտուպ, ճիմիէսի տէխաւէթ վէ իսթիման իթմիշլէր, վէ իբի մուհարէպէտէ եալընըզ Ղասաահիեան ֆամիլեասընընտան 150 քիշի գատար գաչապիլմիշլէր տիր։

«Պու մուհարէպէտէ Միւնթեֆիգլէրին գօմանտասը՝ Մանսուր բաշանըն քիւշիւք մախտումընտա իմիշ։

«Շիմտի ասաքիրը Շահանէ՝ ֆիրարիէրի թաագիպ իթմէքտէ օլուպ, ֆիրարիլէրին հիչ պիր եէրտէ մէճճա պուլամայաճագլարը ազատէի իշթիպահ տըր։

«Պունտան մաատա պունլարդն ագարաթը սէքէսօթրօ թահթընտա պուլունտուղունտան, թարիգը ֆիրարտէն նասրլ օլա պիր չըգար եօլ պուլմալարը միւմքին տեյիլ տիր։»

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բուսիա սէֆարէթ միւշավիրի Մ. Օնու պու կիւն Բաթրիգխանէյէ ազիմէթ իտուպ, Բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ իտէճէք տիր։

—

Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսի պաշ թէրճէմանը սըր Սանտիսընը իլէ Այէմանիա մալահաթկիւզարը վէ Բուսիա սէֆարէթխանէսի միւշավիրի Մ. Օնու սալը կիւնիւ Պէյօղլունտա կաթողիկոսարանա պիլ ազիմէ Գերերը. կաթողիկոս վէ Բաթրիգ բիւթպէթլու Ազգարեան էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր։

—

Պիլիսասա կիլիկիա կաթողիկոսըզը մէսէլէսի իլէ Բաթրիգխանէյին իրատ վէ մէսարիֆին մէսէլէսինին թէսվիյէսի զըմնընտա պու կիւն Վարչական խորհուրդ Բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին թահթը ըիյասէթինտէ Գալաթա խորհրդարանընտա ագտը իճթիմա իտէճէք տիր։

—

Սիվաս վիլայէթի տախիլինտէ պիր գաչ այ զարֆընտա իճրա օլունան գաթլ վէ զասպ վէ մէզալիմի սարիէնին պիր ճէտվէլի՝ Էրմէնի, Էրմէնի գաթօլիք, Բրօթէսթան վէ Բում Բուսիսի բուհանիլէրի թարաֆընտան պա թէնէկրաֆ Բաթրիգխանէյէ իրսալ օլունմուշ վէ պիր մուասատագ սուրէթի տէ մաթպասդրզա թէպլիղ իտիմիշ օլտուղունտան, պէր վէճհի գիր այնէն տէրճ օլունուր։

«Մէրպուհէն թագտիմի խաքիրայի ալիէրի գըլնան ճէտվէլտէ մուհարբէր վէ մուրագգամ 208 նէֆէր մաղսուպ (զասպ օլնմմշ) վէ 36 մէնրուհ վէ 12 նէֆէր մաղթուլընն ճիմէնի, չէօղլէ քի չու պիր գաչ մահ պէյնինտէ զուհուր էյլէտիկի, վէ կիւն պէ կիւն իթմէքտէ պուլունտուղու լիեէմլիլ մալիմաթ տրզ ու իֆտայէյէ հիրաթ գըլընը. օլ պապտէ էմր ու ֆէրման։ (Մէօհրլէր)

—

Բուսիտտա մէքեաթիպի ալիյէտէ էրմէնի վէ կիւրճի լիսանլարընը թահսիլի հիւքիւմէթ թարաֆընտան գաթիէն թահթը մէմնունիյէթինի մուճիպ օլմուշլար տըր։

Ինիհայէթ Պուլկարիսթան բրէնսի Պիրինճի Այէքսանտրա խթապէն պիր կիւզել նազմէ իլէ զիյնէթէ խթամ՝ վէրիլմիշ տիր։

Վարդանանց մէքթէպի պէշ այտան պէրու Շիշմանեան Հայր Վարդանըն միւտիրիյէթի թահթընտա թէէսսիս էթմիշ տիր։

Շակիրտան իբի գըսմա թագսիմ օլունուպ, պունլար միյանընտա եէթիք օլարագ էն զիյատ իպրաղը թէրագգի իտէն աթիտէքիլէր տիր։

Պր. Մինաս Մինասեան
» Մարտիրոս Քէնտիկեան
» Կարապետ Փափազեան
» Թորոս Թորոսեան

Սիկլերի բէք քիչիւք օրուպ էն զիյատ իպրաղը թէրագգի իտէն չակիրտան տախի աթիտէքիլէր տիր։

Պր. Գրիգոր Կիւմիւշեան
» Լէոն Մինասեան
» Թագւոր Ալէքսանէեան
» Պետրոս Վարդանեան

—

Իչթիտիկիմիզ կէօրէ, Պրուսա Բուսումը Սիթէթ սանտրգ էմինի Գ. Գանունեան էֆէնտի՝ Ս. Եավրուեան էֆէնտինին քէրիմէսի Օրիորդ Վիրժինի իլէ նիշանլանմըշ տըր։

Ճիպ օլուպ, Ֆրանսըզ լիսանը տախի բէք կիւզել թահսիլ օլունմուշ իտի։ Մուալիմլէր իլէ պաղը շակիրտան թարաֆընտան միւթէատտիտ նուսգալար իրատ օլունմուշտր։ Միւթէսարրֆի նէճիպ պէյ հազրէթլէրինէ Լիմէնի վէ Բում առատորդ... բիսոս էֆէնտիլէր վէ Լաթին պաշ բարազը միւհէրէմ Մարինօ թէշվիգ եօլլու պիրեր մէգալէ իրատ իթմիշլէր տիր։

Թէվզիի միւքեաֆաթատան սանղրա չակիրտան ժիմնասթիգ թալիմլերի իճրա իթմիշլէր։ վէ պատէհու պիճիմիզ հազրրուն քէմալը մէմնունիյէթլէ իշպու մէքթէպ զիյնէթինտէն ավտէթ վէ մուֆարէգաթ իշլէմիշլէր տիր։

—

Գէտտոսընն Զինճի կիւնիւ Բուճուգտա Վարդանանց մէքթէպինին իմթիհանը իճրա օլունուպ, ըէսմի մէզքիւրտէ միւթէպերանը սիլլէթ վէ զէվքը մէարիֆսըֆաթ վէ զիւմրէթ ըէհապին հազրը պուլունմուշ տըր։

Պուլկարիսթան մէքթէպլէրինին միւտիրի ումումիսի տախի զիյնէթը մէզքիւրեեէ տավէթ օլունմուշ իսէ տէ, քէնտի կէլէմեեիպ մուավինի կէլմիշ, վէ մումանիէյհ մուավին ըէսմը մէզքիւրտէ իճրաի ըիյասէթ իտէրէք, շակիրտանընն Պուլկարճա տէրսլէրինի վէ ճօղրաֆիա տէրսլէրինի իմթիհան իթմիշ տիր։ Թալէպէ՝ հէր նէ գատար մըգտարճա ազ իտիլէր իսէ տէ, ազ վագթի զարֆընտա մէքթէպ միտիրի Շիշմանեան Հայր Վարդանընն սայ ուիգտամաթը սաեէսինտէ թէրագգիաթը ազիմէէ— էՔ ԷՀ ԷՀ է—է

Շակիրտան՝ Էրմէնիճէ, Ֆրանսըզճա, Պուլկարճա լիսանլար իլէ թարիխ, բագգամ վէ ճօղրաֆիատա իմթիհան օլունուպ, լիսանը Ֆրանսէվիտ կէօսթերտիքլերի թէրագգը ճիմիէնին հայրէթինի մուճիպ օլմուշ վէ պիրլասսա Ֆրանսըզճա թէլֆիֆքուզրը չայանը տիգգամ պուլունմուշ տըր։

Թալէպէնին չըզոգլարը բէսիմլեր վէ խարիճալար վէ էլսինէի միւթթէլիֆէտտ եաղտըգլարը թէմիզ եաղըլար՝ եան օտաարտա թէչհիրի էնզարը ամմէ օլունարագ, երպապը թէմաշանընն նազարը իսթիդրապընը ճէլպ իթմէքտէ իտիլեր։ Շակիրտան միւխթէլիֆ լիսանարտա մէգալէլեր տախի իրատ իթմիշլէր տիր։

Զիմնէթին խիճամընտա չակիրտան պաղչէյէ ինէրէք ժիմնասթիգ մանօվրալարը իճրա իթմիշ օլմաղա, պու ժիմնասթիգլեր, Բուսճուգտա միլլի մէքթէպտէ պիրինճի տէֆա օլարագ կէօրիւլմէքտէ օլտուղունտան, պիճիմէ հազրրունընն խօշնուտիյէթինի մուճիպ օլմուշլար տըր։

Նիհայէթ Պուլկարիսթան բրէնսի Պիրինճի Այէքսանտրա խթապէն պիր կիւզել նազմէ իլէ զիյնէթէ խթամ՝ վէրիլմիշ տիր։

Վարդանանց մէքթէպի պէշ այտան պէրու Շիշմանեան Հայր Վարդանըն միւտիրիյէթի թահթընտա թէէսսիս էթմիշ տիր։

Շակիրտան իբի գըսմա թագսիմ օլունուպ, պունլար միյանընտա եէթիք օլարագ էն զիյատ իպրաղը թէրագգի իտէն աթիտէքիլէր տիր։

Պր. Մինաս Մինասեան
» Մարտիրոս Քէնտիկեան
» Կարապետ Փափազեան
» Թորոս Թորոսեան

Սիկլերի բէք քիչիւք օրուպ էն զիյատ իպրաղը թէրագգի իտէն չակիրտան տախի աթիտէքիլէր տիր։

Պր. Գրիգոր Կիւմիւշեան
» Լէոն Մինասեան
» Թագւոր Ալէքսանէեան
» Պետրոս Վարդանեան

—

Իչթիտիկիմիզ կէօրէ, Պրուսա Բուսումը Սիթէթ սանտրգ էմինի Գ. Գանունեան էֆէնտի՝ Ս. Եավրուեան էֆէնտինին քէրիմէսի Օրիորդ Վիրժինի իլէ նիշանլանմըշ տըր։

ՐՈՒՍԻԱ.

Տեղէ Նէ-ղբ Բէթէրսպուրկ մուսպիրի՝ Ռուսիանրն ահվալը տախիլիյէսի հագդընտա աթիտէքի մուֆասսալ մէքթուպը կաղէթասընա եաղմըշ տըր։

Բէթերհօֆտա նիհայէթ տէրէճէ թէտապիրը իհթիյաթքեարանէ իթթիխաղ օլունմագտա տըր։ Ալէքսանտր նամ պաղչէ՝ էվէլլերի հէր քէսէ աչըգ իքէն, չիմտի իչէրիյէ բէք օ գատար ատէմ գոյ վէրմէեօրլար։ Արապալարըն Ալէքսանտրօֆքաի պաղչէսինէ տէ կիրմէսինէ մէէզունիյէթ եօգ տըր։ Էհալիյէ աչըգ օլան Բէթերհօֆքն աշաղըքի պաղչէլէրինտէ 3էր նէֆէրտէն իպարէթ նօգթալար պէքլէթտիրիլտիկի կիպի, բօլիս մէմուրիյնի վէ զապթանը տախի պուլունմագտա տըր։ Պու մէմուրիյն վէ զապթանըն մըգտար վէ էնվարընը պէլլէմէք բէք կիւճ տիր։ Պիր միրալայըն թահթը գօմանտասընտա պիր չօգ տոր զապթիյէլեր վար տըր։ Պիր իւչիւնճի միրալայըն թահթը գօմանտասընտա, ճիւմլէսի պաչը պօզուգ դըյաֆէթինտէ օլարագ հէրսինին ճէյպինտէ պիրեր բէվոլվէր վէ էլլէրինտէ տէ պիրեր օրա պուլունուղու հալտէ, 40 գատար նէֆէր պուլունմագտա տըր։ Խաֆիյէ մէմուրիյնի իլէ պաղը ասաքիր՝ մէզքիր գարագոլարտան պիրինճի խաթթը խարճինտէ պէքլէմէքտէ օլտուգլարը կիպի, զապթի մուավինլերի իքինճի խաթթտա պէքլէեօրլար, վէ իլէրքի տայիրէնին մուհաֆազասը էն զիյատէ էմնիյէթլի ատէմլերէ հէվալէ օլունմուշ տըր։ Կէչէն կիւն Սէրկիէվքի մանասթիրը ըէմը այինինտէ 12,000 գատար ասքէր պուլունմագտա իտի։ Բէթերհօֆ տէմիր եօլընը մուհաֆազայա մէմուր օլան ասքիրին մըգտարը արթմըշ տըր։ Ղիրա չըոչաքիրէրն իքի թարաֆընտա 100էր ատամ մէսաֆէտէ ասքէր պէքլէմէքտէ վէ պէքլէտիքլերի մահալլէրտէ մէթրիսլեր ինչա օլունմագտա տըր։ Պիր չօգ բաաքօրթսըզ ատէմլեր թէվզըգի օլունուպ պաղըլարընը քիմ օլտուգլարը անլաշըլմըգտան սօնրա սէպիլլերի թախլիյէ օլունմուշ վէ բիվայէթէ կէօրէ պաղը կէօնա ճիւնհա վէ ճինայէթլերի թէպէյյուն իտէն 80 քիչի գատար տախի թէվգիֆ օլունմուշ վէ պունլար միյանընտա կյինմիշ գուշանմըշ վէ վագարը կէօրիւնէն 7 գատար գարը պուլունմագտա իմիշ։

Իչթէ տէվարիրը բէսմիյէտէ պու թէտապիրի իհթիյաթքեարանէյէ տաիր միւպահասաթ ճէրէեան իտիյօր։

Բօլիս մէմուրիյնինէն պուլունան պիր իշկիւզար խաֆիյէ մէմուրը՝ մագթուլէն վէ պաչը պէտէնինտէն այրըլմըշ օլտուղու հալտէ պուլունմուշ տըր։ Պունուն իսմի Բրայմ իտի. մէրգում՝ Ռուսամէէսի իլէ պուլունտուղունտա իսթիլալը պիր սօսիալիսթ օլուպ, պիլ խասսա Ռուսիանրն ճէնուպ թարաֆլարընտա բէք պէօյիւք պիր իշ իճրա էթմիշ իտի. վէ թէվգիֆ օլունուպ մուհաքէմէ իտիլտիկինտէ, բէք իգթիզալը պիր ատէմ օլտուղու անլաշըլմըշ, վէ խաֆիյէ մէմուրլուղու իտէր իսէ սէպիլի թախլիյէ օլունաճաղը քէնտիսինէ վատ օլունմուշ տըր։ Մէրգում պու թէքլիֆի գապուլ էթմիշ, վէ շէրիքլէրինտէն պիր չօղունու բօլսէ զամմազամը տըր։ Պիր բիվայէթէ կէօրէ, մէրգում՝ տայմա թէհլիքէտէ պուլունտըղընը պիլէրէք, ճանընրն մուհաֆազասը իշիւն տայմա պիրլիքտէ տիկէր իքի խաֆիյէ մէմուրը թաչըր իտի։ Պիր կիւն պու չախս աթիգ բէֆիգլէրինտէն պաղըսընա բաութ կէլիպ, պունլար՝ իքի խաֆիյէ մէմուրլարընը տըշարրտա պրագարագ, քէնտիսինի մէյխանէյէ տավէթ էթմիշլէր տիր։ Հէր նասըլսա պիր աղ վագթ սօնրա մէրգումն նաշէսի պալատէ զիքր օլունտըղը հալ ու թարղտէ պուլունմուշ տըր։ Մէրգում խաֆիյէ մէմուրընա բէֆագաթ իտէն պիր չօղ եշխաս թէվգրֆի օլունմուշլար, վէ բիվաեէթէ կէօրէ, բօլիս պու իշտէն խապերտար օլուպ թէտգիգաթ վէ թահգիգաթա կիրիշմիշ օլտուղունտան նաշի տիր քի, պիր չօղ ատէմլեր թէվգրֆի օլունուեօրլար։ Բօլիսին պէեանընա կէօրէ, Ռուս զատէկեանը՝ ճէմիյէթինէ տախիլ օլան պիր միրալայըն գարըսը պուլունան տիկէր պիր խաֆիյէ տախի գաթլ օլունմուշ տըր։

Մէզպուրէ գատըն էվինէ հիշ քիմսէեի օղրաթմաղ իքէն խանէսինտէ զէհիրլէնէրէք վէֆաթ էթմիշ օլտուղու հալտէ պուլունմուշ տըր։ Էվ սահիպինին իւզէրինէ շիւպհէ օլունարագ թէվգրֆի օլունմուշ տըր։ Իչիտիլտիրինէ կէօրէ, պիր տելիգանը տա իմբէրաթօրու գաթլէ մէմուր օլուպ քէնտիսինէ իհալէ օլունան իչի պէճէրէմէյէճէկինի հիսս իլէ գաթլ օլունաճաղընը պիլտիկինտէն, քէնտի քէնտիյի եօլտիրմէյէ գարար վէրմիշ, վէ պու պապտէ պիր մէմանտօմ պրագարագ սուի գաստը իճրա էթմիշ տիր։ Լաքին պու սուի գաստտան էտէրագապ եօլմէեպ թէվգիֆի օլունմուշ, վէ բիվայէթէ կէօրէ, վէֆաթ էթմէզտէն էվվէլ պիր չօղ մաիւմաթ վէրմիշ վէ պատէհու վէֆաթ էթմիշ տիր։ Պու խապերլէրին գաթիէն վէ եախօտ էսասէն սըհհէթ վէ ատէմը սըհհէթինի թէէմին իտէմէզ իսէմ՝ տէ, շու գատար տէեպիլիրիմ՝ քի, պու մաիւմաթ մէնապիի բէսմիյէտէն ալընմըշ տըր։

Պունտան մաատա Ռուսիատա ահվալ կիթտիքճէ ֆէնալաշըյօր։ Բօլիս նազըրը ժէնէրալ Պարանօֆ ալէյհինտէ էքի ֆըրգա պուլունուպ, պու ֆրգալար եիւզիւնտէն նազըրը մուամիլէյհ իմբէրաթօրուն լութֆ ու իլթիֆաթընա բէք կիւճ նաիլ օլույօր։

Գոնթ Ինեաթիէֆ՝ քէնտի խաթէտիկի կիպի հագըգաթը սէթր էթմէք ուսուլինի տայմի ուսրէթտէ իլէրի կէօթիւրիյօր։ Էն սոն գարար օլարագ Սանդէ հէյէթի թարաֆընտան նէչր օլունան պիր թահրիրաթը ուսմանիյինտէ, կաղէթա միւէլլիֆլերինէ թէնկիհ օլունմուշ տըր քի, սըզլզատկեան մէհրիսլերինին՝ ղէմնիլ եանի էեաէթ մէհլիսլերի հագդընտա վէրտիքլերի բօլիթիգա գարարլարընը նէչր էթմէսինէր։ աքսի մուամէլէ վուգուրընտա կաղէթալարը թաթիլ օլունաճաղը իսթար օլունմըշ տըր։

Պագը նուֆուզը տէվարիրտէ էֆքէարը իսթիպտատիյէ կիթտիքճէ իլէրուլէմքտէ տիր։ Ժէնէրալ Լօրիս Մէլիգօֆ իլէ Ժէնէրալ Սգոպէլէֆին մուհիմմ մէմուրիյէթլերէ նասպ օլունմալարը խուսուսընտան պահս իթմէք իսթէմէմ. զիրա զանն օլունտուղունա կէօրէ, պու խապէրլէրին սաղ ու էսասը եօգ տըր, նասըլ քի Ժէնէրալ Սգոպէլէֆին Ֆրանսա իլէ Ռուսիա պէյնինտէ իթթիֆագ բէյտա իթմէք իչիւն պիր մէմուրիյէթլէ բարիզէ կիթմէսի հավատիսի տախի էսասսըզ իտի։ Գոնթ Մէլիգօֆքն պիր մէմուրիյէթէ նասպ օլունտուղունա տաիր տէվէրան իտէն չայիա տա՝ շիպհէսիղիմբէրաթօրըն կրանտուգ Միշէլ եերինէ Ժէնէրալը միւշարիւէյհի Գաֆգասիատա վալի թային իթմիշ օլտուղունա տաիր տէվէրան իտէն չայիանրն այնը տըր։ Լաքին Գոնթ Լօրիս Մէլիգօֆ՝ եվվէլճէ մէզքիր մէմուրիյէթին ֆէխս ու իլղասընը թավախիյ իթմիշ իքէն, նամըլ օ մէմուրիյէթի գապուլ իտէպիլիր։ Գավիէն սէօյլէնէպիլիր քի, հէմ գոնթ Լօրիս Մէլիգօֆ վէ հէմ տախի ժէնէրալ ԸՍգոպէլէֆ հիչ պիր վագթ պու կիպի մէմուրիյէթլերէ կիրմէք իսթէմէեօրլար։

ՄԷՋԵԱԹԻՊ

ՄԷՐՍԻՆ

Շեհրը մէզքիր մուխպիրիմիզտէն օգոստոս 2/14 թարիխիյէ մէվրուտ պիր մէքթուպ տըր։

Միւէլլիֆ,

Վալիի վիլայէթ տէվլէթլու Ասպետին բաշա հագրէթլերինին էսերը հիմէմաթը օլարագ չէքիրկէ պէլիյէսինտէն գուրթուլտուղունմուշ կիպի, վիլայէթին հէր թարաֆընտա զրաաթըն պէրէքեաթը վէ պաղը միւթէպէր թիւճճարան մարիֆէթիյլէ էյրօբատան կէթիրրթտիրիլմիշ օլան զրաաթա տայիր մաքինալար ումումուն մէմնունիյէթ վէ մահզուզիյէթինի մուճիպ օլմագտա տըր։

Էղճիմէ վալիմիզին բօլիս վէ մէհաքիմէե շիտտէթ վէ ատալէթի էհալիսիզին սատատէթ վէ ռիֆահը հալինէ մուին պուլունտուղունտան, շիւքրանիյէթը ազիմէեէ շաեան տըր։

Ինչալլահ միւշարիլէյհ հազրէթլերի մագամը ալիլէրինտէ իպգա օլունարագ, սայէի վալէլերինտէ էհալիմիզ մէարիֆ վէ նաֆիաճատա միւշարիլէյհին թապիի օլան արզուլարընը իճրասընա նամիլ օլուր։

Պու գատար տըզգաթ վէ իհթիմամ մէյտանտա իքէն արա սըրա հարամիլէր թարաֆընտան թէաբրուղաթ վուգու պուլմագտա տըր։ Չէօյլէ քի, կէչէն յուլիս իպթիտայարընտա շէհրիմիզէ 10 սաաթ մէսաֆէտէ «Ֆընտրգլը բունարը» նամ եալլայա կիթմէքտէ օլան եօլճուլարը չէվիրէրէք վէ ֆամիլեա թագրմընն ահ ու ֆիղանընա գուլագ աստայարագ, ագչէ վէ նէֆիս էշեալարընը պիլ զասպ հաճընը գաթրընճ Աւագը տա գաթլ իլէ սավուլուրլար։

Մէսմուաթա նաղարէն, մէրգումն հարամիլէր 8քիչի օլուպ, շիմտիյէ տէկին անճագ իքիսի ախու կիրիֆթ օլունմուշ վէ տիկէրլերի տէ թէհարրի օլունմագտա իմիշ։

Քէզա կէչէնէրտէ պուրատա պիր տօզթօրընն խանէսինէ ագշամ սաաթ պիր պուլուգ բատտէլերինտէ պիր խըրսըզ կիրերէք, խանէ խալգընն թաշրատա պուլունտուղունտան պիլ իսթիֆատէ 300 լիրա մըգտարը պիր մէպլաղ աշըրընը իքէն, նակէհան տօզթօրուն խանէսինէ կէլմէսինտէ հէման սարիգ թութուլարագ թէվգիֆի օլունուր վէ ագչէ տէ մուամիլէյհէ թէսլիմ օլունուր։

Մէքիղ կիւն ագտէմ Հաճի կապրատա իսմինտէ պիր էրմէնի արապաճը՝ ղէվգէ կէօթիւրմիւշ օլտուղու միշթերիլերինին պիրի կէրիտէ գալըպ, տիկէրինին եալընըղճա արապայա օթուրուպ գօչտուրտուղունը կէօրիւնճէ արգասընտան եէթիշիպ տիկէրինի տէ արապայա ալմագ արզուսընտա իքէն, հէր նասըլ իսէ մահալլէ պէքճիլէրի մէրգումու ֆէնասուրէթտէ եարալարլար, ճանիլէր սէրիան ալաղ ու կիրիֆթ օլունուպ պու կիւնլերտէ թահթը իսթինթագտա տըրլար, վէ մէճրուհը մէրգումընտա տաղը եարալարընն թէտավիսինէ տըզգաթ օլունմագտա տըր։ Իշպու ֆաճիա պիր ղարաղա մէպնի օլտուղը զանն օլունուր։

Ումարըզքի սայէի ատալէթվայէի հազրէթը Բատիշահիտէ վէ պէօյլէ նատիր իւլ էմմալ պիր վալինին տէվրի իտարէսինտէ վիլայէթի միղտէ արասընա վուգու պուլան պու եօլտա ույկունսուզլուգլարընն արթըգ սօն բէրտէսինտէյիզ։ Վէ գազտըզ գայմագամը պէյ էֆէնտի հազրէթլերի հիմէմաթըյա ճանիլէրին թէհարրի վէ ալաղ ու կիրիֆթլերի խուսուսու նազարը էհէմմիյէթտէն ուսգիթթ օլմաեարագ ատալէթ վէ ատայիշի ումումի քէնտի հիւքմիւնիւ իճրայէ մուվաֆֆագ օլուր։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Խասքէօյտէ քեաին Ներսէսեան գրզ վէ երքէք մէքթէպինին թէվզիի միւքեաֆաթ բէսմինտէ օգունան սէնէվի բաբօրթօսու տէրճ օլունմագ իւզրէ մաթպասմըզա իրսալ օլունմուշ տըր։

. . . Խմբագիր

Պատիւ ունիմք ներկայիս խնդրել Ձերդ Մեծապատուութենէն որ բարեհաճիք Ձեր պատուական լրագրոյն մի մասակայ թերթին մէջ աղգասիրաբար հիւրընկալել ընդ գրոյս ներփակեալ տեղեկագիրն, որ Ներսիսեան վարժարանիս անցեալ կիւրակէ աւուր Պարգևաբաշխութեան հանդիսին կարդացուեցաւ ի ներկայութեան Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր, Գերապատիւ Հարց և հազար հինգ հարիւրի չափ մեծարու հանդիսականաց։

Հաճեցէք Մեծ. Տէր Խմբագրապետ, կանխաւ ընդունիլ առ այս մեր ջերմ շնորհակալաց և յարգանաց հաւաստին։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ներսիսեան երկսեռ վարժարանի

Ատենադպիր Դեր-Ատենապետ

Պ. Գ. Քէչէոպէնճեան. Ռ-ՔԷՆ Կ.Պ-ԼՅՈՒ.

Խասգիւղ 4/16 օգոստ. 1881

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր,

Տիրուհիք և Տեարք.

Անցեալ ամսոյ 12 էն սկսեալ մինչև 19ը Ներսէսեան երկսեռ վարժարանի ուսանողաց հարցաքննութիւնք տեղի ունեցան և պատուաբժան քննիչք որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ և գործակցիլ՝ գոհունակութեամբ փութացին վըկայել վարժարանիս գոհացուցիչ վիճակը, ի տումարս արձանագրութեանց։

Եւ որովհետև այս լակոնացի յայտարարութիւն բաւական չէ գաղափար մը գոյացնել, երկսեռ վարժարանիս Հոգաբարձութիւնը պատիւ ունի՝ ի ներկայութեան պատկառելի ակումբիս՝ համար տալ իւր պաշտօնավարութեան և նկարագրել վարժարանիս բարոյական և նիւթական ճշգրիտ վիճակը։

Երբեմն Խասգիւղի թաղը իրաւամբ կը պարծէր իւր բարեկարգ վարժարանովը, և մեր մէջէն բազումք խնդութեամբ հանդիսատես գտնուած են անոր փառաւոր օրերուն։ Դժբաղդաբար ինչպէս մեր ազգային ամէն հաստատութիւնք, նոյնպէս և Ներսէսեան վարժարանը իւր տխուր օրերը ունեցած է։ Բայց և այնպէս սա ևս նշմարիտ է, որ Խասգիւղի ազգայինք տխուր օրերու մէջ երբէք անտարբեր և կրաւորական դիրք մը բռնած չէին։ Վկայէ մեր վարժարանի այսքրեան բարեկարգութիւնը, որ իւր փիսիկ վերածնած՝ գոհացուցիչ վիճակի մէջ կը գտնուի, և արդէն մեր մտքոյ մէջէն անհետացուցած է անոր վերջին օրերուն տխուր յիշատակը։

Այս զեկուցումը ընելէ յետոյ, հարկ չկայ ըսել որ վարժարանիս վերջին դժբաղդութեան պատճառներէն գլխաւորը, համաճարակ գրամական տագնապը եղած է, այնպէս որ 1880 փետրուարի վերջերը Ներսէսեան վարժարանը իւր կաղմակերպութիւնը բոլորովին կորուսանելով, երկսեռ ուսումնասրահից և նախակրթարանաց թոշակաւոր և յառաջադէմ ուսանողաց դրեթէ ամբողջութիւնը մեկնած և այլուր յանախել սկսած էր և վարժարանը այնպիսի վիճակի հասած էր, որ վերակազմութեան ձեռնարկելու համար մեծամեծ դժուարութեան դիմադրել պէտք էր։

Եւ արգարև այն անձկութեան օրերուն մէջ Ներսէսեան վարժարանը վերստին կազմ և պատրաստ վիճակի մէջ մտցնել խիստ դժուարին ձեռնարկ մ'էր։ Այսու ամենայնիւ պատուաբժան Թաղ. Խորհուրդը առանց վարանելու 1880 մարտի մէկին սկսաւ հետամտել վերակազմութեան հաստատութեանս. այնպէս որ չորս ամսուան միջոցի մէջ Ներսէսեան վարժարանը օժտեցաւ բարեկարգութեան ամէն հանգամանքներով. ընտելարանները մանկավարժական գրութեան ենթարկելով, Նախակրթարանաց մէջ ամէն ուսմանց սկզբունքը աւանդելու մէթոտը ընդունելով, մինչդեռ ուսումնարանաց մէջ աշակերտք սկսած էին ուսանիլ կրօնագիտութեան հետ բարոյական գիտութիւք, Հայերէն լեզուի հետ Թուրքերէն, Գաղղիերէն և Անգլիերէն ինչպէս և Թուրանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Ազգային Պատմութիւն, Գեղագրութիւն և գծագրութիւն։

ՆԷԼ ԳՈՒԼԷՍԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՄԷՅԹՈՆԷ

(1199 Նէոդրօոն գէլմ)

Պու եէնի կէլէն ատէմ, էֆէնտիտէն կէօրիւնէն մէրգում ասքէրին, պիր թագըմ ղաղապա կէլմիշ օլան ամէլէ թագըմը արարընտա գարմըշ օլտուղունու կէօրտիւկիւ կիպի, քէնտիսի տէ գըլբընը չէբտի, վէ «այչա՛գ քէօբէյլէր, պիր քիչիյէ գարյը օն քիչի՞ մի գաղզա իտիյօրսունուզ», տէեէրէք իւզէրլէրինէ սալտրընտա, մէրգումուն իշպու հարէքէթի, եայդարաճը պուչագլարընն իւզէրինէ պիրտէն պիրէ եօյլէ պիր թէեսիր իթտի քի, տէրհալ էօնիւնտէն կէրի չէքիլէրէք, եավաշ եավաշ եինէ քէնտի թարբէզլարընն էթրաֆընա գօնտուլար։

—«Ալիմ Ալլահ, թամ վագթինտէ եէթիշէն, եօգսա իշիմ պիթմիշ իտի», տէտի կէնճ ասքէր, սօլուգ ալարագ, քէնտինի պուլտուղու կիպի. «Իմի վէր էլինի թութայըմ»։

—«ՄէՇՈՒՆէՆ», տէյի ճէվապ վէրտի տիկէրի, ասքէրին էլինի չըգարագ, վէ «Բարիզէ եէնի՞ մի կէլտինիզ» տէյի սիւալ իյլէտի։

—«Անճագ իքի սաաթ օլույօր չէհիրէ կիրտիկիմ. Գրալըմըզ Օնունճու Լուինին Նավարտան պուրաեա եէթիշմէսինէ պէքլէեօրում, խըտմէթի տսքէրիէմին մահէլլի տէ Ֆլանտրը կէալէթի տիր»։

—«Պէն տէ իթալեատան կէլեօրում, էօյլէ կէօրիւնիւր քի, իքիմիզի տէ այնի սէպպէպ ճէլպ իթմիշ տիր Բարիզէ»։

Պատէհու կէնճ ասքէր չարապ ըսմարլայարագ, իքիսի տէ պիր թրաբէզա էօնիւնտէօթուրտուլար։

—Բարիսէ կէլմէյիկիմտէն պաշլըճա միւրատըմ, սէատէթը հալէ նայիլ օլմագլըզա չալըշմագտան իպարէթ տիր, տէտի ասքէր։

—Պէնիմ միւրատըմ տախի թըպգը սիզինքի կիպի տիր. ֆագաթ մուվաֆֆագըյէթ պուլմաեա տայիր օլան իւմիտլերին նէ՞ տիր։

—Պիրատերիմ, զկյատէսիյէ Գրալիչանընն կէօզիւնտէ տիր, վէ իսմի տէ կօլթիէ Տօնէյ տիր։

—Էօյլէ իսէ, մուվաֆֆագըյէթ պուլաճաղընա տալա չիւպհէ ճայիզ տէյիլ տիր, չիւնքի Գրալիչա, պիրատերլերինին հիչ պիր արզուսունու իճրասընը պլըրագամազ։

—Պուրաեա վասլ օլտուղումտա, պիր մէքթուպ կէօնտէրէրէք, բարիսսէ եէթիշմիշ օլտուղումտ քէնտիսինէ պիլտիրտիմ։ Զաթը ալինիզին տէ իսմինի սիւալէ միւսատէ պուլուրոնմուսունուզ։

—Պէնիմ իքի իսմիմ վար տըր. չիմտիլիք քէնտիմի Պիւրիտան թէսմիյէ իլլէմքտէյիմ. պու գատրը սիզէ քեաֆի տիր, պէնտէնիզէ տէ քէնտի իսմի ալինիզի պէեան իտէ՞րմիսինիզ։

—Պէնիմ իսմիմ Ֆիլիբ Տօնէյ տիր. պու միւնասէպէթլէ սիւալ իտէյիմ, Սէրայտա հիչ պիր տօսթունուզ վա՞ր մը տըր։

—«Պէնիմ տօսթլարըմ չուրատա տըրլար» տէտի Պիւրիտան, էլինի աննընա վուրարագ, «վէ պիրտե եիւրէյիմին իչինտէ տիրլեր» տէյի իլավէի մէգալ իյլէտի։

—Էօյլէ իսէ չէօհրէթ վէ ալեագանընզա կիւվէնմիշ օլմալըսընզ։

—Պէնտէնիզին իւմիտի պաչգա չէյլեր իւզէրինտէ տիր. Գրալիչա նէ՛ եաչտա վէ հա՞նկի էյալէթտէ տօղմուշ իսէ, պէն տախի այնի եաչտայըմ վէ այնի եէրտէ տօղմուշում տուր. միւշարիլէ յհանընն բէտերի իքինճի Բօպէրի էօլտիւրտիլէրինտէ, պէն օնուն իչ աղալարընտան պիրիսի իտիմ. վէ կէրէք Գրալիչանընն վէ կէրէք պէնիմ չիմտիքի եաչլարըմըզ հէր նէ իսէ, օլ վագթի իքիմիզին եաչը պիր եէրէ կէթիրիլտիքտէ անճագ օլ գատար օլապիլիր իտի։

—Շիմտի սիզին եաչընըզ գա՞չ օլապիլիր։

—Օթուզ պէշ։ Իչթէ, իքիմիզ տախի հէնուզ բէք կէնճ պուլունտուղումուզ օլ վագթտան պէրու Մարկէրիթ իլէ պէնիմ պէյնիմիզ տէ մէվճուտ պուլունան պիր էսրար վար տըր։

—Է՛հ, պաշլանկըճըմըզ ֆէնա տէյիլ տիր, սէատէթի հալինին աչգընա պիր շարապ իչմէլիյիմ արթըզ։

—Նէ՞, սիզո՞ն տէ մի պիր չէյինիզ վար տըր։

—Էվվէթ, պու կիւն Գրալիչանընն սալթանաթլա կէչմէսի սէյրինտէն կէրի տէօնտիւկիւմտէ, պագտըմ քի, արգամտան պիր գատրն կէլիյօր. իմտի ատըմլըրմը եավաչլաթտըմ, մէրգումէ տախի գարչըլըզը օլարագ քէնտի ատըմլարընը սըգլաշտըրտը, վէ պիր տագրգա զարֆընտա եան պէ եան պուլունտուգ։

—«Պէնիմ կէնճ գավալիէրիմ, սանա ալեագա իթմիշ օլան պիր գատրն վար տըր. կիւզէլիդին գատար ճէսուրլուզուն, վէ եիկիտլիկին գատար էսրար սագլամագլըզըն տախի վա՞ր մը տըր» տէյի սիւալ իյլէտի մերգումէ գատրն։

—Էկեր սէօյլէտիկինիզ գատրն, թէնհա պիր եէրտէ պիրպիրիմիզէ կէօրիւշմէքլիքտէն գաչընմայաճագ գատար թէհլիքէյի կէօզէ ալաճագ պէր եիւրէք վար իսէ, իսթէտիկինիզի իճրայէ հաղըրըմ, անճագ տէտիկինիզ գատրն կէնճ վէ տիլպէր օլմալը տըր, տէյի ճէվապ վէրտիմ։

—Էվվէթ, հէմ կէնճ վէ հէմտէ տիլպէր տիր։

—Ցահա իյի եա։

—Պու ախշամ սէնի պէքլէեէճէք տիր։

—Նէ՞րէտէ։

—Պրուա Մանթէլ նամ սօգաղըն քէօշէսինտէ պոնուսմալըսընը, եարը կէճէյէ տէօրթ սաաթ գալարագ չալընան գամբանանընն սէսինի տույտուղուն կիպի, պիր ատէմ սէնին ճանընա եագլաշարագ «Էլինի կէօսթէր» տէեէճէք, վէ սէն տախի չու եիւղիւկիւ քէնտիսինէ կէօսթէրէրէք, մէրգումն արգասը սըրա կիտէճէքսին։ Հօշճա գալ պէնիմ տիլպէր ասքէրիմ, տօղրու վէ ճէսուր օ՛լ։

«Մէրգումէ գատրն պունլարը սէօյլէտիքտէն սօնրա, չու եիւղիւկիւ տէ բարմաղըմա թագտը, վէ քէնտիսի տէ զայպ օլուպ կիթտի։»

Վէ Ֆիլիբ, քէնտի սէօյլէտիկի հէքեայէնին տօղրուլտուղունու իսպաթ իյլէմէք իւզրէ, էլինի քէնտի արգատաչընա տօղրու ուղաթը, վէ բարմաղընն իւզէրինտէ բարբլ բարբլ բարլամագտա օլան զկյգըյմէթ պիր եիւղիւկիւ կէօսթէրտի։

—Էյ ֆիքրին նէ՞ տիր, սանա ալեագա իթմիշ օլան գատրը պուլապիլէճէք մահէլլի կիտէճէ՞ք մի սէն, տէյի սիւալ իթտի Պիւրիտան։

Այս վերակազմութիւնը իրականալէ յետոյ ուրախութեամբ տեսնուեցաւ որ այն աշակերտք որք անվատեալ այլուր կը յաճախէին սկսան հետզհետէ մըտնել 'ի Ծոց Ներսէսեան վարժարանի և ստուարացնել աշակերտելոց բազմութիւնը որոց թիւը, որ մարտի 1ին հասնիւ 250էր, այսօր 420ի հասած է։

Հոգաբարձութեանս ընտրութիւնը անցեալ 1880 յունիս 8ին տեղի ունեցած է, բայց իւր իրական պաշտօնավարութիւնը անցեալ սեպտ. մէկէն կսկսի, որովհետև այս պաշտօնը բաստանձնելէ յետոյ՝ ուզեց նախ և առաջ ուսմանց յայտագիրը հաստատել որ Զեզ ծանօթ է։

Թէպէտեւ այսօր Ներսէսեան վարժարանը այս յայտագրին իրապէս համակերպեալ է, բայց անոր մէջ կայ կէտ մը որ դեռ գործադրութիւն ընդունած չէ։

Յայտագիրը «կրթական պարտէզ» անուամբ սրահի մը բացումը տրամադրած էր, յորում պիտի ընդունուէին երեքէն մինչև հինգ տարեկան երկսեռ մանկունք, նպատակ ունենալով նորատի մանկութիւնը օրօրոցէն անմիջապէս յետոյ վարժեցնել դպրոցական կեանքին, հսկելով մեծաւ խնամով և մանկավարժական դրութեամբ մանկանց բարուց, վարուց և մտաւորական զարգացման վերայ։

Երկու պատճառք արգելք եղան այս սրահին բացման, մին՝ վարժարանիս մէջ յարմար տեղ մը չգտնուիլը և երկրորդը՝ որ իրականն է, ծնողաց անպատրաստութիւնը որք կը վարանին վճարել ինչ որ յօժար են վճարել վարպետ տատուտի։

Մանկավարժական ողջմիտ սկզբունք պարտ անհրաժեշտ դրած են մեր վերայ մասնաւոր խնամ և հոգածութիւն ունենալ փոքրիկ մանկանց վերայ։ Այս մասին ծնողաց պատասխանատուութիւն մեծ է. մանկան դաստիարակութիւն օրօրոցէն պէտք է որ սկսի. քաղաքակրթեալ աշխարհ այս սկզբունքով կընթանայ և մենք պատրաստ եմք անոր շաւղաց հետևիլ։

Անդարմանելի կերպով կը սխալինք երբ մեր հորատի մանկունքն մանկավարժական դրութեան անտեղեակ անձի հսկողութեանը յանձնեմք։

Ուրեմն, Տիրուհիք և Տեարք, եթէ կուզէք որ ձեր մանկունք օրօրոցէն անմիջապէս յետոյ մանկավարժական դրութեամբ աճին և զարգանան, նուիրեցէք ձեր ավակցութիւն որ այս սրահին բացումը փութացնել հնար լինի։

Այս խիստ կարևոր կէտը ձեր ուշադրութեան և խորհրդածութեան յանձնելէ յետոյ, կանցնիմ նախ և առաջ տեղեկագրել վարժարանիս արդի բարոյական վիճակը։

Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի խնդութեամբ աւետել որ վարժարանիս բարձրագոյն դասերը, որոց կաւանդին յայտագրոյ մէջ նշանակուած ուսմունք. — անցեալ սեպտեմբեր 1 էն սկսեալ վեցերորդ շրջանին համակերպելով կարող եղան զայն աւարտել և հանդիպեալ են մտնել եօթներորդ շրջանին մէջ ի մեծ ուրախութիւն պատուարժան ծնողաց։

Ուսումնասիրահից միւս դասերը ևս ոչ նուազ յառաջադիմած են և միևնոյն համեմատութեամբ պիտի յառաջադիմեն յառաջիկայ դպրոցական տարւոյ մէջ։

Գալով նախակրթարանաց, ասոնց բարձրագոյն դասերը, որոց կաւանդուին ամեն ուսմանց սկզբունք ըստ յայտագրոյն, զգալի յառաջադիմութիւն ունեցան լրացեալ շրջանին մէջ, և ուրախ եմք յայտարարել որ ասոնցմէ մէկ մասը, որ վառվռուն ուսանողներէ կը բաղկանայ, արժանացած է յառաջիկայ դպրոցական տարւոյ մէջ ուսումնարան մտնել։

Հուսկ ուրեմն, Տիրուհիք և Տեարք, հոգաբարձութիւնն կը փութայ ընտելարանաց վիճակը տեղեկագրել որ վարժարանի մը խիստ կարևոր տարին է։

Այս սրահին կարևորութիւնը ցոյց տալու համարձակաւան է ըսել որ նորատի մանուկը այնոր մէջ կսկսի զարգանալ և համակերպիլ դրական դաստիարակութեան և ուր կը պատրաստուի իւր ունակութիւն ընդունիլ ամեն իրաց ճանաչողութիւն և հրահանգիլ բարոյական գիտելեօք։ Այնպէս որ սրահը իւր այս հանդամանքներովը սերմնարան (բէպինիէռ) է վարժարանի մը։

Ընտելարանի մը յատկութիւնը այս կերպ ըմբռնելէ յետոյ, դիւրին է կըշռադատել թէ որչափ մեծ և լուրջ խնամոց և հոգածութեան կարօտի այս սրահի մէջ գտնուող մանկանց դաստիարակութիւն։

Այս իրաւացի նկատմունքներով Ներսէսեան վարժարանի ընտելարանները մեծաւ զգուշութեամբ մանկավարժ դաստիարակաց հոգածութեան յանձնուած են և որոյ արդիւնքը Հոգաբարձութիւնս սկսած է քաղել։ Եւ արդէն ձեռք առնուած միջոցաց յարատևութեամբ, այս սրահները պիտի հասնին այն փափաքելի կատարելութեան որով միայն իրապէս երաշխաւորի վարժարանիս բարոյական ապագայն։

Ահա որչափ հնար էր համառօտութեան սահմանին մէջ նկարագրելէ յետոյ վարժարանիս բարոյական վիճակը, Հոգաբարձութիւնս մեծաւ հոմդմամբ կը յայտարարէ որ Ներսէսեան վարժարանի արդի բարոյական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է որոյ մեծապէս նպաստեցին դպրոցական քրտնաջան երկսեռ պաշտօնեայք և որոց փութեռանդն ջանից համար Հոգաբարձութիւնս իւր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ այս պատուաւելի ակումբին առջև։

Վերջապէս կը հասնիմ տեղեկագրոյս այն մասին որ կը վերաբերի Ներսէսեան վարժարանի նիւթականին։

Ինչպէս արդէն Զեզ ծանօթ են, վարժարանիս նիւթական աղբիւրները երեք են. Ա.ը Պատուարժան Թաղական խորհրդոյ ամսական յատկացումը, Բ.ը թոշակաց հասոյթը, և Գ.ը պաշտպանաց նուէրը։

Ամսական ծախուց գալով, թէպէտ և ի սկզբան առանց հաշուի առնելու նիւթական ծախք, միայն երկսեռ պաշտօնէից, վարժարանի վարձուց համար 3000 ղրուշի գումար մը յատկացնել բաւական տեսնուած էր. բայց վարժարանիս յառաջադիմութեան համար հետզհետէ ձեռք առնուած միջոցք՝ հարկադրեցին Հոգաբարձութիւնս այս գումարը ամենամեծ խնայողութեամբ մինչև 3650 ղրշի բարձրացնել։

Հետեւաբար Պատուարժան Թաղական խորհրդոյ 3200 ղշ. ամսական յատկացումը յիշեալ գումարէն զեղչելէ յետոյ մնացած 2450 ղշը Հոգաբարձութիւնս պարտաւոր էր թոշակաց և նուէրներու հասոյթովը հայթայթել եկեմուտը հաւասարակշռելու համար։

Դժբաղդաբար այս վերջի երկու եկամտից աղբիւրները երբէք 2400 ղշ. արտադրած չեն, այնպէս որ եթէ Պատ. Թաղ. խորհուրդը չհաճէր նը-պաստել անդր քան զիւր յատկացում, դժուարին պիտի լինէր Հոգաբարձութեանս ձեռք բերել վարժարանիս արդի գոհացուցիչ վիճակը։

Ուստի հարկը կ'ստիպէ յայտարարել որ Թաղական գանձուն անհնար պիտի ըլլայ տոկալ եթէ Թաղիս ազգային հանրութիւնը չփութայ օգնել իւր նը-պաստիւք։ Մանաւանդ որ երբ ի նկատի առնուի որ մեր ազգային վարժարանք ժողովրդական են և այս հնաւանդ սովորութեան շնորհիւ ասոնց մէջ ուսմանց դասատուութիւնը զըրեթէ աննշան փոխարինութեամբ կ'աւանդուին։ Ըստ որում ոչ ապաքէն շաբաթը առ նուազն մէկ զրշ. և առ առաւելն եօթ ու կէս զշ. Թոշակաւ Ներսէսեան վարժարանի մէջ 15—20 տեսակ ուսմունք դաս կը տրուին, առանց հաշուի առնելու եօթ ու կէս զշ. վճարողաց սակաւութիւնը։

Ուրեմն Տիրուհիք և Տեարք, Ձեր լուրջ ուշադրութենէն մի վրիպէք ցոյց տրուած թուանշանները. նիւթական կէտը կենսական խնդիր է, առանց դրամի անհնար է երաշխաւորել վարժարանիս յառաջադիմութեան և բարեկարգութեան յարատևութիւնը։

Ահա ճշգրիտ հանդամանք Ներսէսեան վարժարանի՝ որովք այսօր Հոգաբարձութիւնս կը հանդիսադրէ այս գպրոցական տնօր։ Այս ժամուս ոչ միայն Ներսէսեան սանունք իրենց մըրցանակը պիտի ընդունին այլ և դուք Սուրբ Հարք, Տիկնայք և Տեարք հանդիսաւոր կերպով պիտի կշռադատէք Հոգաբարձութեանս արդեանց չափը և Ձեր որդւոց բարոյականի և ուսմանց մասին ունեցած իրական յառաջադիմութիւնը։ Բաշխեցէք ուրեմն այս մրցանակները որոնք մեծ տպաւորութիւն պիտի ընեն Ձեր որդւոց վերայ։ Թէև Հոգաբարձութեանս պատրաստած դրեանք ոսկեզոծ փայլունութիւն չունին, բայց ամեն տեսակէտով անոնց արժողութիւնը մեծ է ուսանողաց համար, անոնք այսօր իւր մրցանակ կը բաշխուին, վստահ եղիք որ վաղը իւր դասագիրք պիտի գործածուին ըստ ուսմանց յայտագրոյն։

Տեղեկագիրս իւր վերջին հասած լինելով Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ոչ թէ միայն իւր այլ և Խաղիւղի ընդհանուր աղգայնոց երախտագէտ զգացումները յայտնել այն մեծ շնորհին համար որով հաճեցաք Ամենապատիւ Հայր, նախագահել այս գպրոցական հանդիսին։ Ձեր շնորհաբեր գալուստը զմեզ այս վեհավայրին մէջ խնդամիտ համախմբեց որպէս ծընողք որդւովք բերկրեալ, և Ձեր մեծաշուք ներկայութիւնը պիտի խրախուսէ զմեզ յարատևել մեր ջանից մէջ յօգուտ և ի շինութիւն Ներսէսեան վարժարանի։

Եւ Ձեզ, հարք սուրբք և պատկառելի ներկայացուցիչք Հայաստանեայց Ս.Եկեղեցւոյ, անհնար է Հոգաբարձութիւնս բանիւ արտայայտել իւր շնորհակալութեան զգացումները։ Ձեր ներկայութիւնը ուրախութեամբ լեցուց մեր սիրտը և հոգին։

Հոգաբարձութեանս շնորհակալութիւնը մեծ է առ պատուարժան Թաղական խորհուրդն որ անդադար հզօր նեցուկ եղաւ յօգուտ և յառաջադիմութիւն վարժարանիս։

Հոգաբարձութիւնս ի գլուխ տեղեկագրոյս պատուարժան քննչաց ներկայութիւնը յիշատակած և այժմ կը փութայ հրապարակաւ շնորհակալ լինել անոնց փութեռանդն գործակցութեան համար ի հարցաքննութիւն ուսանողաց։

Հոգաբարձութիւնս մասնաւոր շնորհակալութեան պարտականութիւն ունի առ հանրագուտ Սանուց Ընկ. որոյ նիւթական ձեռնտուութիւնն մեծապէս նը-պաստամատոյց է վարժարանիս, մանաւանդ անոր ժրաջան գործակատարը՝ որն որ հանապազօրեայ այցելութեամբ լցուցանէ ծրիապէս հարիւրի չափ աղքատ մանկտւոյն դպրոցական դասագրոց և պիտոյից կարօտութիւնը։

Վերջապէս Հոգաբարձութիւնս իւր ջերմ շնորհակալութիւնները մատուցանելով առ իւրաքանչիւր Պատուարժան անհատ թաղիս և ի մասնաւորի առ ազգասէր պաշտպանս վարժարանիս, որք ամեն պարագայի մէջ նպաստամատոյց եղան իրենց բարոյական և նիւթական ձեռնտուութեամբն։ —կը կնքէ ներկայ տեղեկագիր իւր ջանից շարունակութեան յայտարարութեամբ։

Հոգաբարձութիւն
Ս. Ներսէսեան վարժարանի
Խասգիւղ 2 օգոստ. 1881 (ԿՆԷ)

ԻԱՆԷ

Հանգանակութիւն նուիրատոմսից 'ի Մէրսին
(1197 Նոմերոյ-Նումերիդեն դեւմ Վ Եէլիս)

Մեծ. Տեարք	Արժ. Մէկիկ
Հաճի Կարապետ Հաճի	
Յովհաննէս Եօրկանճեան	2
Արամ Վարժապետեան	1
Վասիլաքի Մօլղոզեան	1
Էչրէֆ էֆէնտի	1
Զախիրէ մէմուրը Մուսթաֆա	1
Գուլումճու Եօրկի	1
Խարալամպօս Քանար օղլու	1
Թէլէկրաֆ միւտիրի Եագոֆ	1
Մալ միւտիրի Պէհրէմ	1
Լիման բէյիսի	
Եուվանաքի Պանտէլիպիս	1
Միւսիւ Օկիւստ	1
Թիհարէթ բէյիսի Օսման	1
Համալ պաշը վէ ընկերք	3
Հավճայ Նինօ Ռուսի	1
Մավունաճը Նիգօղա	1
Բարսեղ Ուղուրեան	1
Հավճայ Խալիլ Շէմնայ	1
» Պերպերի	1
» Անտոն Գոգոնաքի	1
» Նագգաշ	1
» Իսքէնտեր Շէլֆուն	1
Լուսէտ էֆէնտի	1
Հավճայ Նատրը Իսվան	2
Միւսիւ Նիգօղաքօլի	1
» Ճորճի Արթուս	1
Գարանթինա հէքիմի Մ. Կարճօլի	1
Գարանթինա քեաթիպի Հասան	1
Խրիսթօ Սիմիոն օղլու	1
	100

Վերոգրեալ 100 արժաթ մէճիտքն՝ կէդր. Ցանձնաժողովս ամբողջ գանձած է։

Համարակալ Գանձապետ
Գ. Ց. Ցովհաննէս Աբել Կիւլլենկեան
1881 փետրվար 14
Գատը-Քէոյ

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

ՔԻԻՐՏԼԷՐ

Յօն Մավի Քիթապ՝ Անատօլու հագգընտա պինպաշը թրօթթըրն միւհիմմ պիր մէմբանտամընը հավի օլտուղունտան, պու մէմբանտամտան քիւրտլէր հագգընտա օլան աթիտէքի խիւլասա իսբաճ օլունուր.

Քիւրտլէրին թարիխի գատիմի վէ ասըլլարը բէք աղ մալիւմ իսէ տէ, պունլար՝ զանն օլունտուղունա կէօրէ, Քսէնօֆօնըն Գարտիաշ թապիր իթտիկի գավմ տըրլար։ Ռիվայէթէ կէօրէ, էհլը սալիպին (խաչ(իր) դահրէմանը օլան մէշհուր Սալահէտտին պիր քիւրտ սէրքէրտէսի իմիշ։ Պիրինճի Սուլթան Սէլիմին՝ Շահ Իսմայիլ գարշը իճրա իթտիկի ֆիւթուհաթը մուհարէպէնին նէթիճէսի օլարագ. շիմտիքի քիւրտլէր 1514տէն պէրու Օսմանլը իտարէսի թահթընա կիրտիլէր։ Իսմայիլ ղալեպէ իթմէք իչլուն Սուլթան Սէլիմ՝ կէշտիկի Տիարպէքիր վէ քիւրտիսթան (1) վիլայէթլէրինի պատէլ ղալթի թէշքիլ, վէ իտարէլերի Պիթլիսլի էմրիսի նամ պիր քիւրտ միւէրրիխինէ իհալէ իթմիշ տիր։ Պու իշ ատալէթ վէ մէհարէթէ իճրա օլունտու։ Մուսմանիլէյհի էմրիսի՝կէօշէպէ քիւրտլէրին գըսմը քիւլլիսինի (քի շիմտիքի կիպի օ վագթտա սաքին չիֆթճիլերի վէ քէօյլերի քէնտի զուլմ ու թաատտիլերինէ հէտֆ օլմուշլար տրը)։ Էրզրում վէ Եբլան ճիվարլարընտաքի միւնպիթ վէ մէրալը մահալէ կէօնտէրտի։ Պէօյլեճէ նագը մահալ իտէն քիւրտլէր պիր միւիս ասքէրի մագամընտա թիւրքիա հուտուտունու մուհաֆազա իթմէք շարթըյլա վէրկիտէն մուէպպէտէն մուաֆ օլմուշլար իտի։

Ասրը հազրտա Ռուսիանըն իլերուլէմէլերի վէ օլ ճիվար իլէ Իրան վէ Թիւրքիա պէյնինտէքի մուհարէպէլեր նէթիճէսի օլարագ. պու էհալիին իսքեան իթտիկի մէզքիւր գրթանըն գըսմը ազէմի՝ Ռուսիա վէ Իրան վէ Թիւրքիա էլինէ կէշմիշ տիր։

Հիւքմտարլարըն պիրպերինի միւթէագրպէն իճրան հիւքիմէթ իթտիքլէրի էանատէ, գրթաի մէզքիւրէնին ճէնուպ թարաֆըրտան զալիպա տահա բէք չօղ հիճրէթ վուգու պուլմուշ, վէ շիմտիլիք քիւրտլէր սայի թէքմիլ գրթաի մէզքիւրէ իւզէրինէ եալըմըշ, վէ քիւրտիսթանըն շըմալ հուտուտը Տիվրիքիյէ գատար ուղայարագ Գարստան էրզրում միւմթէտ պիր խաթթ պուլունմուշ տրը։ Ռիվայէթէ կէօրէ, Հէքքարի քիւրտլերի իլէ Մամագանլի(2) քիւրտլերի միւսթէանա թուքուլարագ էրզրում վէ զանտա սաքին տիկէր պիշճիմէ քիւրտլերը ան ասըլ Տիարպէքիր ճիվարլարընտան կէլմիշլեր տիր։

Մուսմանիլէյհիէհ քիւրտ միւվերրիխի էմրիսինին վագթընտան զէմանէմիզդէ գատար քիւրտլերին թարիխի բէք աղ մալիւմ իսէ տէ, պունլար եավաշ եավաշ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին թէֆթիշ ու նէզարէթինտէն եագայը սըյրրմագտա իտիլեր։ Հալ պու քի Պապը Այի քիւրտլերի թահթը թէպաթէթինէ իտխալէ նէյէթլէնմիշ տիր։ Օլ վագթի Պաղտատ պէյտէսի՝ Տերսաատէթ վէ տիկէր պիշճիմէ մէմալիքի Շահանէ իլէ օյան էմրը մուխասէրաթ վէ միւնասէպաթը։ Պաղտատ տախիլինտէ պուլունան պաղը պէօյիւք շէհրլեր վէ օլշէհրլերին էթրաֆընտա պիր քիշիւք մէյտանտա պուլունան պաղը աբաղի իլէ Գարատաէնիզ սեվահիլի

(2) Ռիվայէթէ կէօրէ Մամագանլի քիւրտլեր՝ Էրմէնի Մամիկոնեանլարը. նէն նէպլինտէն տիրլեր։

—Շիւբհէսիզ, հէր հալտէ կիտէճէկիմ։

—Մուվաֆֆագըյէթ պուլմանը թէմէնիի իտերիմ։

Օլ արատա, մէյլանէնին գաբուսու ափէլէ իլէ աչլրը, վէ ֆիւգրիւ էօրթիւլիւ պիր գատրն, էթրաֆընը սիւզերէք իչէրի կիրտի։

Մէրգու�մէ պիր տագրգա գատար թէրքտիւա իւզրէ պուլունտուգտան սոնրա, իլէրի տողրու կէլիպ ելինի Պիէրիտանրն ումմուլունա գօյտու, վէ «Եիւզ պաշը էֆէնտի» տէտի էօրթիւսիւնիւն պլիթընտան, նազիք պիր սէպլէ

—Նէ՞ իսթէրսինիզ մատամ, տէյի սիւալ իյլէտի Պիւրիտան։

—Սիզէ իքի չիֆթ սէօզիւմ վար տրը, ֆագաթ եալընըզ սիզ իշիթմէլիսինիզ։

—Պու զաթ պէնիմ տօսթումտուր, օնուն քանընա սէօյլէտէ. պիւրսինիզ։

—Խա՛յր, եալընըզ իքի լուղէթիմ վար տրը սէօյլէյէճէք, վէ մէզքիւր իքի լուղէթի, տէօրթ գուլագտան զիեատէ տուեան օլմամալը տրը։

Պիւրիտան, քէնտի բէֆիդինէ տէնիւպ ֆիվ տիլէթիքտէն սոնրա, գօյունու մէրգուսմէ գատրնա թագտիմ իյլէտի, վէ գօլթուղունա ալարագ, բէնչէրէնին էօնիւնէ կէօթիւրտիւ, վէ օրատա, եիւզիւ էօրթիւլիւ պուլունան բէֆիդասը, զայէթ եավաշ պիր սէպլէ քէնտիսի իլէ միւքեալէմէյէ պաշլամը։

Մէրգուսմ

գուրպինտէքի մէրա հասել իսէ. մէեէն ուզուն օրմանլար վէ տաղ. լըգլարտան մաատա, էնգարէտէն Իրան վէ Արապիսթան հուսուս. տունա գատար թէքմիլ քիւրտլէ. րին էլինտէ իսի։ քէօյլերլէ տօլու վէ զայէթ միւնպէթ պիր օվա իլէ մուհաթ օլան Տիարպէքիր վիլայէ. թի օ վագթ պիր չէօլ օրթասընտա իսի։ Պիր վագրթ քիւրտլեր իւզերինէ իճրան նէզարէթ իթ. միչ օլան վէ վիլայէթը մէզքիւրէ տէրունինտէ պուլունան Տէրէ պէյլերի կէչէնլէրտէ թէպիտ օլուն. մուշլար տը։

1834տէ մէշհուր Բէշիտ Մէհէմ. մէտ բաշա Պապը Ալի թարաֆընտան գրթաի մէզքիւրէեէ քէսպը սիւքիունէթ իթտիրմէէ մէմուր օլմուշ տը։ Բաշի միւշարիւէ յհ Սըվազտան պաշայըզ 20,000 ասքեր իլէ Խարբուրթտան Տիարպէքիրէ տօղրու իւէրուլեեէրէք իատէի ասայիշէ մուվաֆֆագ օլմուշ, վէ օ վագթտան շիմտիյէ գատար պիր չօգ կէօշէպէ քիւրտլեր վէրկի վէրմէյիպ գօյուն վէրմէքտէ վէ խրտմէթը ասքէրիյէտէն մուաֆթուլըպ էսնաի մուհարէպէտէ կէսնիւլիւ գայտ օլունմագտա ի. սէլէր տէ, այէլ ումմամ քիւրտլեր ազ չօգ թահթը թէպայէթը Օսմանլիյէտէ պուլունմուշլար տը։

Շու էսնատէ գօնսօլօսխանէնին տաիրէի հուտուտունտա պուլունան ասել քիւրտլեր 1,000,000տան (3) էքսիք տէյիլեր իսէ տէ, պունլար՝ մէզհէպլէրինէ, լիսանլարընա վէ եաշատըգլարը թարզա կէօրէ պիր չօգ դըսմլարա թագսիմ օ. լունապիլիրլեր։

Իշթէ մէրգում քիւրտլէր չէօյ. լէճէ թագսիմ օլունուրլար։

1° Սիւնի եախօտ Ալիվի (օրթօտօգս եա օրթօտօգսըն ղայը։

2° Քիւրմանժի եախօտ Զազա։

3° Եէրլի եախօտ կէօշէպէ։

4° Զէրրա եախօտ չօպան։

5° Ալիրէթ եախօտ ալիրէթ օլմայան։

ԹԻՎՃԻՀԱԹ

Տիվանը իսթինաֆ բէիսի Ցիւրուրի էֆէնտի հազրէթլերինէ իքինճի բիւթպէ Օսմանի,

Տէրսաատէթ Լիման բէիսի Տիլտվէր բաշա հազրէթլերինէ ի. քինճի բիւթպէ Օսմանի,

Իսթինաֆ միւտտաիի ումմումի. սի Լաթիֆ պէյ, էֆէնտի հազրէթ. լերինէ բիւթպէի ուլա սընքը էվ. վէլի թէվֆիկի իլէ իւչինճի Օս. մանի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տը։

ԿԻՒՆԼԻԳ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսատա պուլունան թահվիլաթը Օսմանի. եէ համիլէրինին վէքիլի Մ. Գուրգ իսէ Մ. Վայիրէյ տիւնքի կիւն Տէրսաատէթէ մուվասէլէթ իտէ. րէք։ Պէօիւքտէրտէ քեահն պէլ վիւ օթելինտէ էվվէլճէ հազրը. լանմըշ օլան մախսուս տաիրէլերէ էնմիշլեր տիր։

—

Եանեատա պուլունան գօնսօ. լօսլար թարաֆընտան Տէրսաա. տէթտէքի սէֆարէթլերէ չէքիլէն թէլէկրաֆլարա կէօրէ, թահտիրը հուտուտա գօմիսիօնրնտա ինկիլիգ գօմիսէրի պուլունան Մ. Ալրտակ իւզերինէ հիւհիւմ իտէն հայ. տուտլար իլէ պիր միֆրէզէ ա. սաքիրը Օսմանլիյէ պէյնինտէ վու. գու պուլան միւտարէպէտէ ասա. քիրը Օսմանլիյէ գօմանտանը հայ. տուտլար թարաֆընտան գաթլ ի. տիլմիշ տիր։

—

Օգոստոս 15 թարիխլէ Սթամ. պօլտան պիր Լօնտրա կազէթասը. նա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօ. րէ, պաշ վէքիլ Օսիտ բաշա հազ. րէթլերի՝ իթալիա սէֆիրի գօնթ Գօրթի ճէնապլերի իլէ վուգու պուլան պիր միւլագաթընտա, տուվէլը մուազզամանը՝ մալիյէ մէսէլէսինտէ Պապը Ալի իւզերինէ իճրաի թաղեիգաթ ֆիքրինտէն սարքը նազար իթտիրէրինէ տաիր Մ. Գուրգը պէեանաթը հագգը. տա պէեանը մէհմունիյէթ իյէմիշ տիր։

Սէֆիրը միւշարիւէյհ Մ. Գուր. գը պէեանաթը մէզքիւրէսինի թատտիգ իտուպ, ֆիլհագիգա պու պէյանաթ ղայրը բէսմի պիր սուրէթտէ վուգու պուլմուշ իսէ տէ, տուէլը մուազզամանը մէնվիյաթընը իպրազ իթմէքտէ իմիշ։

Մեզքիւր թէլէկրաֆըն իլավ. թէն պէեանընա կէօրէ, Էվլօբա մուրախասալարընն մէմուրիյէթի մուվաֆֆագրյէթէ նաիլ օլաճ. ղընա տաիր հուսուլէ կէլէն էֆ. քեար կիւնտէն կիւնէ քէսպը գուվ. վէթ իթմէքտէ տիր։ զիրա անլա. շըլըյոր քի, Թիւրքիանըն մէնա. պիի սէրվէթի պիր տէրէճէյէ գա. տար մուճիպը մէմնունիյէթ պիր սուրէթը թէսվիյէ հուսուլէ կէ. թիրէճէք կիպի տիր։ լաքին պու խուսուս Պապը Ալիին հիւսնի նի. եէթինէ միւնհասըր տը։

Մալիյէ գօմիսիօնը՝ մուրախ. խասլարա վարիտաթը պիր ճէտ. վէլինի իթա իթմէք լիզումընը կէօրիւնճէ, ինհիսարը տուխանա տաիր Մ. Պալթաճիին թէրթիպ իթտիկի լայէհանը պիր սուրէ. թինի էլտէ իթմէք իչիւն Պապը Ալիյէ միւրաճաթ իթմիշ տիր։

—

Տէյլէ թէվֆիգը Բարիզ մուխ. պիրի՝ թունուզտաքի ահվալի բէք ֆէնա թարիֆ իթմէքտէ, վէ Ֆրանսըզ հիւքիւմէթինին թու. նուզտան չէքիլիպ թէքմիլ իտա. բէյի թունուզ պէյլիսէ թէրք իթ. մէք նիյէթինտէ պուլունտուղու. նու պէյան էյլէմէքտէ տիր։

—

Լօնտրատա նէչը օլունան պիր կազէթատա օգունտուղունա կէօ. րէ, օգոստոսըն 13իւնճիւ ազչա. մը Հաթֆիլտ զապրթասընա Լօնտ. րատան պիր մէքթուպ վիւրուտ իթմիշ, վէ պու մէքթուպտա՝ իր. լանտալարը պիր ֆրգասը թա. րաֆընտան յօրտ Սալիզպուրինին հայաթը ալէյհինտէ պիր իթթի. ֆագը խաֆի թէչքիլ օլունտուղու պէեան օլունմուշ տը։

Պունուն իւզերինէ զապրթա թէտաապիրի լաղըմէ իթթիխազ ի. տերէք, լօրտ Սալիզպիւրինին մու. հաֆազասը էսպապընը թէտարիք իթմիշ, վէ պու պապատ իճրաի թահգիգաթա տախի կիրիշերէք թէհտիտը մէզքիւրընն էսասըզ պիր չէյ օլտուղունու անլամըշ տը։ Հաղրգաթը հալ չու տը քի օ. գոստոս 13 ինտէ լօրտ Սալիզպիւ. բի՝ Լիվրբուլտան վէ Պիրմինկամ. տան թէհտիտամիզ պիր թագրմ մէքթուպլար ալսզ իթմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Հօպարթ բաշա հազրէթլերի, մատամաքը իլէ պէրապէր տիւն Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ իլէ. միշ տիր։

—Հապսխանէի ումմումի միւտի. րի Եըպրըգճեան Մկրտիչ էֆէնին՝ հապսխանէիմէզքիւրիթթիալինէ պուլունան գատրնլար տաիրէսինէ կիրիպ չըգարագ պաղը միւնասէ. պէթսիզ հալլերտէ պուլունտու. ղունա տաիր պունտան ադտէմ օրա մէմուրլինի սաիրէսի թա. րաֆընտան վուգու պուլան աղ. վիյաթ ու իսնատաթ իւզերինէ էֆէնտիի մումիսիյէհ թահթը իս. թինթագա ալընմըշ իտի իսէ տէ, պու քէրրէ մաելմէմունիյէ իչիթ. տիկիմիզ կէօրէ, իճրա օլունան թէտգիգաթ վէ իսթինթագաթատա մումիսիյէհ Մկրտիչ էֆէնտինին պու պապատ պէրսէթը զիմմէթի թէպէյեիւն իյէտտիի կիպի, պու. նուն՝ մէրգումանն մէմուրլարընն պիր իֆֆիրալարը օլտուղը նիւմայան օլմուշ տը։

Հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ ասհապը թէօհմէթի թէքտիպլէ միւքէլլէֆ օլտուղու կիպի, սահիպը հայսի. յէթ վէ տիրայէթ պիր քիմսեյի մահկամ դարատտան նաչի լեքէլէ. մէյէ հիւրաթ իտէնէրի տախի՝ պիր տահա պու կիպի մուամէլէ. տէ պուլունմամալարը իչիւն չէտի. տէն թէէտիպ վէ տիչարը միւ. ճաղաթ իթմէսի վէ պէօյէ միւֆ. թէրիյաթա գուրպան կիտէնլերէ տէ տօպայլտան պիր թարզիյէ օլ. մագ իւզրէ հէր վէճհիլէ թէշկիգ իթմէսի քէնտի չան ու ատալէ. թինտէն տիր։

—Սալը կիւնիւ կիւնտիզիւն Ֆը. ըանսըզ բօսթախանէսի բօսթա. ճըլարընտան [illegible] պիրի՝ Մէսաժըրի Մարիթիմ [illegible] իտարէ. խանէսինի [illegible] կէօթիւր. տիկիւ [illegible] էրլիսէ կէչիտ պուլմամա [illegible] Դարլըտա մէր. գումանը [illegible] էչխաս հիւ. ճում [illegible] պուլունլարընն իբիսի բօսթաճը [illegible] թարագ իս. թիւնտէքի [illegible] կրուբօսունու. ալմագտա իբէն, տիկէր իբիսինին պիրի էլինտէքի բէվօյվեր իլէ վէ տիկէրի տէ պուչագ իլէ հէմ է. հալիյէ վէ հէմ տէ բօսթաճըյա իճրաի թէհտիտաթ իթմէքտէ իր. տիլէր։ Լաքին բօսթաճը ագլընը զայպ իթմէթիպ սէսի չըգտըգճա պաղըրմըշ, վէ խըրսըզլարընն պի. րիսինին եագասընը ապա պըրագ. մամըշ տը։ Թէսատիֆլէ օրա. տան պիր պահրիյէ զապիթի կէ. չիպ արպէտապա տօղրու եիւրիւ. միշ, վէ կրուբօյը կէօթիւրէն խը. սըզընն պաշընա պիր իսկէմէ ու. բարագ կրուբօյու էլինտէն ալմըշ տը։ Պունուն իւզերինէ զապը. թա իւսթէ կէլէրէք կէրէք բօս. թաճըյը կէրէք ագչէյի վէ կէրէք տէ խըրսըզլարընն իբիսինի գալա. թա սէրալընա կէօթիւրմիշ տիր։

—Ատա Բազարընտան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, չէհրը մէզ. քիւր վէ ճիվար քէօյերինտէ տայ. մա ինէք, մանտա, վէ ատ խըր. սըզլըգլարը վուգու պուլտուղու կիպի, հէր հաֆթա էվլէր օյուլ. մագտա իսիչ։ Էհալի իչպու էմ. Նկյէթսիզլիքտէն տօլայը հիւքիւ. մէթէ արզուհալար վէրմէքտէն պըգմըշ տըր, զիրա պիր սէմէրէ. սինի կէօրմէմէքտէ տիր։

—Ատաբազայ ճիվարընտա իւ. կիւն միւթէմատիէն եաղմուր կէլ. միշ օյմաղլա, էքինլեր վէ հար. մանլարտա պուլունան պուղտայ տէմէթլերի սու իչինտէ գալմըշ վէ բէք չօգ ղեյան հուսուլէ կէլ. միշ տիր։

—Իչիտիլտիկինէ կէօրէ, իտարէյէ Մախսուսէ՝ Նիզամընզըղը էօնիւ. նիւ ալմագ վէ էհալինին չիքտա. յաթընը բէք իթմէք իչիւն մէ. մուրլարընն ատէտինի թէզլիտ իթմէք նեյէթինտէ տիր։

Մալիւմ տիր քի եէնի պիր գա. իտէ մուճիպինճէ պիլէթլեր չիմ. տիյէ գատար քէօրրիւ իւզերին. տէքի պարագալարտա սաթըլմագ. տա իտի։ Իչիտիլտիկինէ կէօրէ պու ուսուլտէն սարքը նազար օ. լունարագ, եաղմուր վագթինտէ եօլճուլարա կիւճլիւք օլմամագ ի. չիւն եվվէլքի կիպի պիլէթլեր վա. բօրտա սաթըլճագ տըր՝։

—Կէյպիզէ թարաֆլարընտա պու. լունան Զէրքեզ հայտուտարը Հայ. տար բաշա տէմիր եօլունուն պիր թրէնինէ տախի սարգընթըլըգ վէրմէք մագսէտը ճինայէթքա. բանէսինտէ պուլունտուղլարընտան, պէօյլէ պիր խապատէթին մէն ուտէֆի իչիւն հիւքիւմէթը մահալլիյինին իթթիխազը թէտա. պիր իտէճէկինտէ չիւպհէ եօգ տըր։

—Կէչէն բազար կիճէսի պաղը իս. լամ արազիլի՝ Նիչան թաչը ճիվա. ընտա պիր իսլամ ֆահիչէ գա. տընընը գաթլ իթմիշ օյմաղլա, զա. պրթա գաթիլէրի արամագտա իմիշ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ա.Ֆոն Հավո

(Պ... ոպոհ էնէն Բեկենֆէլտը)

Վայինկթըն 24 օգոստ.

Ֆէնէրալ կարֆիլտին հալի նէ իսէ օտրը։ հէքիմէր միւշարիւէյ. հին գուլաղը արտընտաքի ուրը տէյմիչէր տիր։ պու ամէլիյաթըն նէթիճէսի մուճիպը խօշնուտի օլ. մուշ տը։

Լօնտրա 25 օգոստ.

Ինկիլթէրրա պանգասը սգօն. թասընը 100տէ 3տէն 4է իպլաղ իթմիշ տիր։

Բարիզ 25 օգոստ.

Ֆրանսա պանգասը սգօնթասը. նը 100տէ 3 պուչուգտան 4է իպ. լաղ իթմիշ տիր։

Մ. կամպէթթա՝ 20ինճի տաի. րէտէքի միւնթէխիպլէրինէ կէօն. տէրտիկի պիր մէքթուպտա պէ. եան իթմիշ տիր քի։ էքսէրիյէթը ազիմէ գազանմըշ օլտուղը Պէլվիկ մէպուսլուղընը գապուլ իտէր, վէ պինինսպէ էքսէրիյէթ գազանմըշ օլտուղը իքինճի տաիրէ մէպուս. լուղընը բէտտ իյէր։

Պրիւքսէլ 25 օգոստ.

Պէլճիգա միլլէի պանգասը ըս. գօնթասընը 100տէ 4է իպլաղ իթ. միշ տիր։

Ա.ֆոն Բիւ-ռիբ

Աթինա 25 օգոստոս

Եէնի չէհրտէն (Լարիսա) Լա. միա վէ Աթինա թարիգիյէ բաթ. բատա գատար պիր տէմիր եօլ խաթթընընն ինչասը իչիւն պիր Ֆրանսըզ գումբանեասը թարա. ֆընտան իտիլէն թէքլիֆ հիւքիւ. մէթ թարաֆընտան գապուլ օ. լունմուշ տը։

Մէզքիւր Ֆրանսըզ գումբան. եասը եէնիչէհր իլէ Վոլօս վէ Նօբլի վէ Գօրէնթ պէյնինտէ շու. ռուլթը մէզքիւրէ իլէ տիկէր պիր խաթթ տէմիր եօլ ինչա իթմէսի. սինէ թէսհհիւտ իթմէք իսթէյօր։

Շուրութը լաղըմէի հավի օլան մուգավէլէնամէ իմզալանմըշ տը։

Մամֆիհի մուգավէլէնամէի մէզքիւր մէճլիսը մէպուսանտա թահթը միւզաքէրէյէ ալընճագ տը։

Ֆէնէրալ Սըր Համլի վէ եիւզ պաշը Սուէյն իլէ Մ. վէնսան՝ Տէրպէնտ վէ Ֆուրգատա պիր գաչ կիւն միւրուր իթտիքաէն ասնղրա Գարտիճայա միւթէվէճ. ճիհէն հարէքէթ իտէճէքլէր տիր։

Լօնտրա 25 օգոստ.

Տէվլէթը Օսմանիէ տաին վէ. քիլէրիլէ Պապը Ալի պէյնինտէ ճագընտա իճրա իտիլէճէք միւ. զաքէրաթտա հազրը պուլունմագ իւզրէ, Ալէմանիատա պուլունան ասհապր թահվիլաթ թարաֆընտան միւշավիր Մ. Բէրիմքէրի վէ Ավոթրիատա պուլունանլար պա. րան Մայերի վէքիլ ինթիխապ իթ. միչլեր տիր։

Պու ասպահ միւրուտ իտէն թէ. լէկրաֆլարը մէալինէ կէօրէ, Է. յուպ խան՝ քեապիլ իւզերինէ եիւրիյէճէք տէրէճէտէ ասքերի քեաֆի օյմատըզընտան, սուլհ իւ. զերինէ միւզաքերէ իթմէքտէ տիր։

Պու կիւն Նիւ Եօրգտան վիւ. րուտ իտիպ Տէյլէ Նէ-Ղկազէթա. սընտա միւնտերիճ պիր թէլէկրաֆ մէալինէ կէօրէ, իմպէրաթօր ի. քինճի Ալէքսանտրա սուի գաստ իտէն Հարթմանն Բուսիա հիւ. քիւմէթինէ թէսլիմ իտիլմէսի՝ Բուսիա տէվլէթի թարաֆընտան Ամերիգա հիւքիւմէթինէ թէքլիֆ օլունանագ մը։

Վիւրուտ իտէն պաղը խապէր. լերէ կէօրէ, տիւնքի կիւն Լիմէ. րիքսէ ճիտտի պաղը չուրիչլէր վուգուա կէլմիշ տիր։

ԻԼԱՆԱԹ

ԷՊՈՒԻՃԷ ԷՇԵԱՍԸՆԱ ՏԱԻՐ ՊԷՕՑԻՒՔ ՏԷՐՕՁԻՊՕ

107 ՄՕՄՀԱՆԷ ՀԱՏՏԷՍԻՆՏԷ 107

ՍՊԻՐԻՏՕՆ ԳԱԲՈՒՐ

Վէ

Ժ. ԲԷԼԹԱՆ

Շու աթիտէքի պէօյիւք ֆապ. րիգալարըն վէքիլի։

Արնօ Եթիէն—Մարսէլէա թուղ. լա վէ քիրէմիտ վէ սագը վէ սաիրէ։

Լօնկ Ֆիս Էնէ—Մարսէլէա թաչը սէրթ վէ եումուշագ։

Պէ Լիւգդ է Գօմբանի—Կընօղ. Լըպա. Բօթիան չիմէնթասու. վէ վա. լէնթին։

Շարլը Սիգար—Մարսէլէա. Պօ. ռու, քիւնը վէ էմսալի։

Պէրնար Օպէր—Մարսէլէա. պաս. կիւլ վէ սաիր թէրազիլեր։

Մէզքիւր մաղազատա կէրէք բարչա բարչա վէ կէրէք թօքատ օլմագ իւզրէ սըրարըշ գապուլ օլունմագտա տը։

Պալատէ զիքր օլունան էշեան միթէնէվիատան պաշգա, մէզ. քիւր մաղազատա էպինիյէեէ տա. իր էշեան սաիրէ մէսելա Թրիէս. թէ թաշլարը, Իթալիա մէրմէրլէ. րի, Մալթա թաշլարը, տէմիր քիրիչլեր վէ պունլարա միւանսիլ էպինիյէյ միթէալլիգ էշեա վէ լէվանիմաթը սաիրէ մէվճուտ օ. լուպ, կէրէք բարչա բարչա վէ կէրէք թօքատ էհվէն ֆիեաթ. լարա սաթըլմագտա տը։

ՍՊԻՐԻՏՕՆ ԳԱԲՈՒՐ

Վէ

Ժ. ԲԷԼԹԱՆ

1881 փեատ. 3

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

Պաղչէ-Գապուսունտա ՀԱՄԱԶԳԱ. ՑԻՆ նամ 8 նիւմէրօլու էշգախանէի ամիզանէմտէ Մէքթէպը Թըպկիսէ Շահանէ հէվանէլէրինէն պօղազ, պուրուն վէ գուլագ հասթալըգլարընտա խուսուսի սուրէթտէ քէսպը հէ. զագաթ իթմիշ օլան Տօգթէօր Անանեան էֆէնտի, վէ գլինիք իլմի էմրա. զընտա քէսպը իշթիհար իթմիշ օլան Տօգթէօր Վէնեցիանօրուլ, վէ Մէք. թէպը Թըպկիսէի Շահանէ մուալիմէ. լինէն Թէհալ (կէօզ հէքիմի) մէշ. հուր Տօգթէօր Իլիա Ապտինուր պէյ, վէ տիշ թասիլի Միւսիս Գալիարխի հէր կիւն պուլունուրլար։

Աթըպպալ մումանիյհիմտէն Տօգ. թէօր Անանեան էֆէնտի՝ հէր կիւն սաաթ 2տէն 5է վէ 8տէն 10ա գա. տար պուլունուր վէ հէր ճումա կիւնլերի էշլէնտէն սաաթ 8է գատար ֆուգարայա մէճճանէն պագար. վէ Տօգթէօր Իլիա Ապտինուր պէյ՝ սալը. բէնչէնպիհ վէ ճումա էրթէսի կիւնվ լերի սաաթ 3տէն 5է գատար պուլու. նուպ, ճումա կիւնլերի տախի սաաթ 7տէն 9ա գատար ֆուգարայա մէճ. ճանէն պագար, վէ Տօգթէօր Վէնե. ցիանօրուլ հէր կիւն սաաթ 3տէն 4է վէ 9տան 10ա գատար պուլունուպ, չարչէնպիհ կիւնլերի այնի սաաթլարտա ֆուգարայա մէճճանէն պագար, վէ Միսիս Գալիարխի տախի հէր կիւն սաաթ 6տան 10ա գատար պուլու. նուպ, բէնչէնպիհ կիւնլերի քէզա այնի սաաթլարտա ֆուգարայը մէճ. ճանէն թէտավի իտէր։

Բէք ֆագիր օլանլարա մուալէճաթ տախի մէճճանէն վէրիլիր։ 12—3

ՍԹԱՄՊՕԼ

ԹՐԱՄՎԱՅ ՇԻՐՔԷԹԻ

—

ԻԼԱՆ

—

Պու կիւնտէն իթիբարէն աթի. տէքի էշեա միւնագասա իտիլէճէք տիր։

10,000 մէթրօ Միչիլիա գալտը. ըրմ թաշը եախօտ Թրիէսթէ թաշը։

8,000 միւրեպպա մէթրօ Միչի. լիա տէօշէմէ գալտըրըմ թաշը եա. խօտ Թրիէսթէ թաշը։

350,000 Պանտըրմա կրանիթ թաշը։

12,000 Մէշէ օտունունտան լօն. կրին։

6,000 Մէշէ Թրավերս։

450—500 Թօնէլաթօ չիրքէթին ղուլանտըզը գալըպտա տէմիր Հուպուգլար։

Իշպու միւթէլիֆ էշեանըն չարթնամէլերի՝ բաշա վէ եօր. թու կիւնլերինտէն մաատա, հէր կիւն էօյլէնտէն սօնրա սաաթ 4տէն 3է գատար միւնագասայա կիրիշ. մէք իսթէեէն զէվաթա թէպլիղ օլունաճաղը իլան օլունուր։

Օգոստոսըն 30ընճը սալը կիւնի էշլէնտէն սօնրա սաաթ 3տէ, մէճ. լիսի իտարէյինին իքի ազասը իլէ իտարէ թարաֆընտան՝ միւնագա. սաեա կիրիշէն զէվաթ հուգու. ըրընտա եշեաի մէզքիւրէնին մէօ. հիւրլերի չէօզիւլճէէք տիր։

Միւտիրը ումումի

(Իմզա) Ա. ԹՐԻԻԼԷՑ

Սթամպօլ 22 օգոստ. 1881 7—4

ՊԱՇԽԷՊԱՆ ՕՂԼՈՒ ՎԷ ԳՈՒՄ.
Մտամպոլ Բիզա փաշա խան Ն։ 3

ՍԻԿԱՐԱ ՔԵԱՂԸՏԸ

ՖԱ.ՊՐԻԳԱՍԸ

Ս. Գ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ՎԷ ԳՈՒՄԲ.

ՐԻԶԱ ԲԱՇԱ ԽԱՆ Ն։ 3

Բիզա բաշա խանընտա 3 նօմէրօլու օտատա պալատէքի իսմ իլէ եէ. նի պիր սիկարա քեաղըտը ֆապրիգասը աչըմըզ օլուպ, մէզքիւր Ֆապ. բիգատա Մարսիլեանըն էն էյի ճինսլէրինտէն օպարագ սուրէթը մախ. սուսսէտէ կէթիրիմիզ հէր նէվի նէֆիս քեաղըտար քէմալը տըզգաթլա վէ էհվէն ֆիյաթլա թէտարիք օլունմագտա տը։

Ֆապրիգան մէզքիւր իտարէսի՝ բահթախթատա պուլունան գօմիսիօն. ճըլարա միւզաքէրաթա կիրիշմէէ վէ անլէրին իսթէտիկի ճինս քեա. ղընը թէրթիպ իթմէէ միւհէյեա օլտուղու կիպի, թաչրատան տախի պիրարըշլար գապուլ իթմէէ վէ նէ մզգտար մալ իսթէնիլիր իսէ վագ. թընտա թէսլիմ իյէմէէ հազրը տը։

Իտարէյի մուամիլէյհա՝ չու թէչէպպիսէյլէ պէրապէր միլլէթէ տէ պիր խայր վէ ֆայտէտէ պուլունմագ իսթէեէրէք, վագը օլան սաթը. տան 100տէ 3ինին նըսֆընը միլլէթ խասթախանէսինէ վէ նըսֆը տիկէ. րինի Միսացեալ ընկերութիւնա իհտա իթմէէ գարար վէրմիշ տիր։

Իմամ մուէսսէսաթը միլլիյէնին խայր ու մէնֆաաթընը ապահինէն պիլճիմէ միլլէթատղարըմըզընն մէզքիւր ֆապրիգատան ախղուճիթա ի. տէէքլերինի իտարէի մէզքիւրէ գավիին սէմու իտէր։

Պիճիմէ թիւթիւնճիլերտէ սաթըլը, վէ մէրքէզի՝ Սթամպօլտա Ռի. զա բաշա խանընտա 3 նօմէրօլու օտատա Ս. Գ. Պարտիզպանեան վէ գումբանիաաբընն ֆապրիգասը տը։

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

NORTH BRITISH
AND MERCANTILE
INSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԷՆԹԱՅԼ

Նամ Լօնտրա վէ Էտինպուրկ Եանկըն Սէկուրիթի Քոմփանիա.

Ասել սերմայէ	Ինկիլիզ լիրասը	2,000,000
Էօտէնմիշ սերմայէ	450,000	
Եանկըն չիւպէսինտէն հասել օլան իհ. թիեաթ ագճէսի	1,156,690	1,506,690
1878 սէնէսինտէ քեարը սաֆի		976,119

NORTHERN
ASSURANC CONPANY

ՆՕՐԹՀԸՐՆ

Նամ Լօնտրա Եանկըն վէ Էօմ Սէկուրիթի Քոմփանիասը.

Ասել սերմայէ	Ինկիլիզ լիրասը	3,000,000
Էօտէնմիշ սերմայէ	150,000	
Եանկըն վէ էօմո չիւպէսինտէն հասել օլան իհթիյաթ	362,000	712,000
1878 տէ սաֆի քեար		375,000

Սահիպլէ իմզա, վարօր վէ եէլքէն կէմիլէրի վէ տէրունինտէքի էշեա վէ էմթիայը զայէթ ֆայիտէլի չարթլարա սիկուրթայա թուրմագ իչին մէզքիւր գումբանեա թարաֆընտան բուխասաթ իսթիհսալ իլէ միշարիր։

Ֆիյաթ վէ սայիրէ հագգընտա մալումաթ ալմագ իսթէյէնլերին, Գալաթատա Գօմիսիօն խանը քէօշէսինտէ տէմիր քէօբրիյէ նազըր օլան օտայա միւրաճաաթ իյէմէլերի։

Մէզքիւր գումբանեայարըն ահէնթասը

ՀՕՀՆ ԲԱՌԻԼ

Վէ ումուր ու մէսալիհինէ մէմուրը ումումի

ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

(3) Թիւրքիանըն վէ Իրանըն թէքմիլ Քիւրտ էհալիսի 2,000,000 տան 5,000,000ա (.՝) գատարթամին օլունմագտա տը։